

ХӨВСГӨЛ АЙМГИЙН ТӨСВИЙН ЕРӨНХИЙЛӨН ЗАХИРАГЧИЙН 2016 ОНЫ САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН

Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газар

Нэмэлт мэдээлэл авахыг
хүсвэл дараах хаягаар
харилцана уу:

ААГ-ын Тэргүүлэх аудитор
Г.Оюунгэрэл
Утас: 99909224

Аудитын менежер:
Г.Эрдэнэчимэг
Утас: 99016320

Ахлах аудитор:
Л.Энх-Амгалан
Утас: 96383478

Аудитор:
Л.Магсаржалам
Утас: 99039903

Аудитын тайлан

Хавсралт 1: Агуулга
Хавсралт 2: Аудитын гэрчилгээ
Хавсралт 3: Менежментийн захидал
Хавсралт 4: Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан
Хавсралт 5: Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Уг тайланг **YAГ-ын Веб**
сайт-аас үзнэ үү.
www.audit.mn

Аудитын тайлан, дүгнэлттэй
ТАБ-ын хаяг: Үндэсний аудитын
холбоотой асуудлаар нэмж
газрын харьяа Хөвсгөл аймгийн
тодруулах, асууж, лавлах зүйл
аудитын газар

байвал 70384043 дугаарын утас,

Байршил: АЗБТГ-ын байр

А холцна уу?

Цахим хуудас:
(Хөвсгөл аймгийн ЗДТГ-ын
www.audit.mn
А байр 3 давхарт)

2015 оны 2 дугаар сар

**ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

67123, Хөвсгөл аймаг, Мөрөн сүм
Утас: 70-36 97-93, факс: (976) 70-38 97-93

2017. 4. 20 № 4/411
таныг -ны № -т.

Аудитын гэрчилгээ

Хөвсгөл аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх дуусвар болсон, аккрузал сууриар бэлтгэгдсэн, жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд Төрийн аудитын тухай хуулийн 18.2 дүгээр заалтыг үндэслэн Төрийн аудитын тухай хуулийн 15-дугаар зүйлийн 15.2.1-д заасан Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газрын бүрэн эрхийн хүрээнд аудит хийв.

Хөвсгөл аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн нь тайлант хугацааны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг холбогдох хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, түүнтэй нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан заавар, журмуудын дагуу үнэн зөв бэлтгэж, тайлагнах үүрэг, хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллага нь Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2016 оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд Аудитын олон улсын стандартын дагуу аудит хийж, санал дүгнэлт өгөх үүрэг, хариуцлага хүлээнэ.

Санал дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Санхүүгийн тайлангийн аудитын журмын дагуу гүйцэтгэсэн. Эдгээр стандарт, журам нь санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийллээс ангид эсэх талаар үндэслэлтэй баталгаа олж авах зорилгоор аудитыг төлөвлөж, гүйцэтгэхийг шаарддаг.

Аудитаар Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2016 оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан дахь үлдэгдэл, ажил гүйлгээний дүн хэмжээ болон илчлэл тодруулга, тус байгууллагад мөрдөж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, бүртгэлийн хөтлөлт, програм хангамж, дотоод хяналтын систем, гол хууль тогтоомжуудын мөрдөлтийг болон удирдлагын хийсэн томоохон тооцооллыг шалгаж, аудитын санал дүгнэлтийг дэмжих нотлох зүйлсийг хангалттай цуглуулсан.

Бидний хийсэн аудит тус санхүүгийн тайлан материаллаг алдаагүй, эсэхэд санал дүгнэлт өгөх хангалттай бөгөөд зохистой үндэслэлийг бүрдүүлсэн.

Зөрчилгүй санал дүгнэлт

Хөвсгөл аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн байдал, санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүн, нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээ, нэгтгэсэн өмчийн өөрчлөлтийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан, илчлэл тодруулгад тайлагнасан үлдэгдэл, ажил гүйлгээнүүд холбогдох хууль, УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан заавар, журмуудын дагуу материаллаг алдаагүй, үнэн зөв, шударга илэрхийлэгдсэн байна.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

ГОЮУНГЭРЭЛ

Товчилсон үгийн жагсаалт	3
Аудитын гэрчилгээ	4
Нэг. Ерөнхий зүйл	
1.1 Аудит хийсэн үндэслэл, хугацаа.....	4
1.2.Аудитын зорилт, хамарсан хүрээ.....	4
1.3. Аудитын арга зүй.....	5
1.4 Хөвсгөл аймгийн ТЭЗ-ийн 2015 оны санхүүгийн тайланг нэгтгэхэд баримталсан бодлого, аргачлал.....	5-6
1.5. Санхүүгийн дотоод хяналт	6
1.6. Шилэн дансны мэдээлэл.....	6
1.7. Материаллаг байдлыг тодорхойлох.....	6
Хоёр. Санхүүгийн тайлангийн талаар.....	6-
2.1 Мөнгөн хөрөнгийн бүртгэл, тайлагнал.....	6-8
6.1 Мөнгөн хөрөнгийн бүтцийн талаар	6-8
6.2 Арилжааны банк дахь ТЭЗ-дын харилцах дансны талаар	8
6.3 Мөнгөн хөрөнгөтэй холбоотой гарсан зөрчлийн талаар.....	8
2.2. Авлагын бүртгэл, тайлагнал	
2.2.1. Авлагын бүтцийн талаар.....	8-10
2.2.2 Авлагатай холбоотой гарсан зөрчлийн талаар.....	10
2.3. Бараа материалын бүртгэл, тайлагнал	10-11
2.3.1 Бараа материалын бүтэц, бүрэлдэхүүний талаар	10-11
2.3.2 Үнэ төлбөргүй авсан болон акталсан бараа материал.....	11
2.3.3 Бараа материалтай холбоотой зөрчлийн талаар.....	11
2.4. Үндсэн хөрөнгийн бүртгэл, тайлагнал	12-13
2.4.1. Үндсэн хөрөнгийн бүтэц, бүрэлдэхүүний талаар.....	12-13
2.4.2 Үндсэн хөрөнгийн хуримтлагдсан элэгдэл.....	13
2.4.3 Үнэ төлбөргүй авсан буюу акталсан үндсэн хөрөнгө.....	13
2.4.4 Шилжүүлэн авсан үндсэн хөрөнгө.....	13
2.4.5 Үндсэн хөрөнгөтэй холбоотой гарсан зөрчлийн талаар.....	13
2.5. Өр төлбөрийн бүртгэл тайлагнал	
2.5.1 Өр төлбөрийн бүтцийн талаар	13-14
2.5.2 Өр төлбөртэй холбоотой гарсан зөрчлийн талаар.....	14
2.6. Орлого, санхүүжилтийн талаар	
2.6.1. Улсын төсвийн санхүүжилт	14
2.6.2 Орон нутгийн төсвийн санхүүжилт.....	14-15
2.6.3 Өөрийн орлого.....	15
2.6.4 Татварын орлого.....	16
2.6.5 Орлоготой холбоотой гарсан зөрчлийн талаар.....	16
2.7. Зарлагын талаар	
2.7.1 Санхүүжилтийн зарцуулалт.....	16
2.7.2 Нэмэлт санхүүжилтийн зарцуулалт.....	16
2.7.3 Тусгай зориулалттай шилжүүлгийн зарцуулалт.....	17-19
2.7.4 Тусгай сангийн зарцуулалт.....	19-21
2.7.5 Зардалтай холбоотой гарсан зөрчлийн талаар.....	21
2.8. Эзэмшигчдийн өмчийн талаар	
2.8.1 Засгийн газрын хувь оролцоо.....	21
2.8.2 Хуримтлагдсан үр дүнгийн талаар.....	21
2.8.3 Дахин үнэлгээний нөөцийн талаар.....	22
2.9. Хөрөнгө оруулалтын талаар.....	22
Гурав. Орон нутгийн болон ТЗШ байгууллагуудын аудитын дүнгийн талаар.....	22-
3.1.ТЗШ-ийн байгууллагын санхүүгийн тайлангийн аудитын дүнгийн талаар.....	22
3.1.1 Эрүүл мэндийн байгууллагууд.....	22
3.1.2 Боловсролын байгууллагууд.....	22-23
Дөрөв. Төсвийн шууд захирагчийн санхүүгийн тайлангийн аудитын талаар	23
Тав. ТТЗ-ийн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүнгийн талаар.....	23
Зургаа. Орон нутгийн сан, төсөл хөтөлбөрийн санхүүгийн тайлангийн талаар.....	23-24
Долоо. ОНӨҮГ-ын санхүүгийн тайлангийн аудитын талаар.....	24
Найм .ТЭЗ-ийн санхүүгийн тайлангийн аудитын талаар.....	24-25
Ес. Олж тогтоосон гол эрсдэлүүд, түүний үр дагавар.....	25
Арав. Гол, онцлог гүйлгээний талаарх тайлбар.....	25-26
Арван нэг. Аудитаар илрүүлсэн гол зөрчлүүд, тэдгээрийг шийдвэрлэсэн талаар.....	26-28
Арван хоёр. Залруулагдаагүй алдаануудын талаарх тайлбар.....	28
Арван гурав. Анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал.....	28-29
Арван дөрөв. Дараагийн аудитаар авч үзэх асуудлууд.....	29
Арван тав. Санхүүгийн тайлангийн аудитаар илэрсэн зөрчлийн нэгтгэл	29
Арван зургаа. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт.....	29
Аудитын гэрчилгээний тохирох дүгнэлт.....	29
Менеджментийн захидал.....	30-35

Товчилсон үгийн тайлбар

МУ	Монгол улс
ҮАГ	Үндэсний аудитын газар
СТА	Санхүүгийн тайлангийн аудит
УСНББОУС	Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт
ТАБ	Төрийн аудитын байгууллага
ОНӨААҮГ	Орон нутгийн өмчит аж ауйн үйлдвэрийн газар
САГ	Санхүүгийн аудитын газар
ТЕЗ	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч
АИТХ	Аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурал
АЗДТГ	Аймгийн засаг даргын тамгын газар
ТТЗ	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч
ТШЗ	Төсвийн шууд захирагч
АЗД	аймгийн Засаг дарга
БОАЖГ	Байгал орчих, аялал жуулчлалын газар
ХААА	Худалдан авах ажиллагааны алба
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн сан
ОНХО	Орон нутгийн хөрөнгө оруулалт
УСНББОУС	Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт
ЕО	Ерөнхий орлого
БСШУС	Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны сайд
НХХС	Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн сайд
ЭМС	Эрүүл мэндийн сайд
ТЗШ	Төсвийн тусгай зориулалтын шилжүүлэг
ЕБС	Ерөнхий боловсролын сургууль
ТӨХ	Төрийн өмчийн хороо
ХТҮТ	Хот тохижилт үйлчилгээний төв
ТУЗ	Төлөөлөн удирдах зөвлөл
НББББ	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг
НББ	Нягтлан бодох бүртгэл
ХАОАТ	Хүн амын орлогын албан татвар
ЭМТ	Эрүүл мэндийн төв
БХС	Байгал хамгаалах сан
ОНО	Орон нутгийн орлого

Нэг. Ерөнхий зүйл

1.1 Аудит хийсэн үндэслэл, хугацаа

Төсвийн тухай хуулийн 8.9.4, Төрийн аудитын тухай хуулийн 15.2.1-д заасан Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газрын бүрэн эрхийг дагуу Төрийн аудитын тухай хуулийн 18.2 дүгээр зүйл, МУ-ын Ерөнхий аудиторын 2016 оны А/72 тушаалыг үндэслэн **Хөвсгөл аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн** 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд **ХӨА-/2017/01-СТА-ТЕЗ /** аудит хийлээ.

Аудитыг Төсвийн тухай, Төрийн аудитын тухай, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай зэрэг хуулиуд болон холбогдох бусад хууль, тогтоомжийн хүрээнд Аудитын олон улсын стандартын зарчмуудад нийцүүлэн төлөвлөлтийн шатанд боловсруулсан төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн дагуу явуулав.

1.2 Аудитын зорилт, хамарсан хүрээ

Хөвсгөл аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль болон Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн Олон улсын стандарт /УСНББОУС/ болон бусад шаардлагын дагуу бэлтгэж, ажил гүйлгээ нь түүнийг зохицуулж буй хууль, тогтоомжийн хүрээнд хийгдэж, үнэн шударга илэрхийлэгдсэн эсэх талаар үндэслэлтэй баталгаагаар ханган дүгнэлт өгөхөд энэхүү аудитын зорилт чиглэгдлээ.

Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газар Хөвсгөл аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд аудит хийж, санал дүгнэлт гаргахын өмнө Төсвийн тухай болон Төрийн аудитын тухай хуулийн дагуу төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд тайлангаа нэгтгүүлдэг байгууллагуудын санхүүгийн тайланд аудит хийж, дүгнэлт гаргасан болно.

Хөвсгөл аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нэгтгэгдсэн байгууллагуудын тоог хүснэгтээр харуулбал дараах байдалтай байна. Үүнд:

/тоогоор/

Орон нутгийн төсвийн	Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн	Төсөл сан	Орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газар	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч	Нийт
66	122	59	44	24	1	316

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд тайлангаа нэгтгүүлдэг 316 байгууллагаас 315 байгууллагын санхүүгийн тайланг аудитад хамруулан, төсвийн шууд захирагч 118, төсөл сангийн 5 болон 4 ОНӨААҮГ-ын санхүүгийн тайлан, ТТЗ-ийн 24, ТЕЗ-ийн 1 санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд бие даасан “Дүгнэлт” өгч, бусад 163 байгууллагын санхүүгийн тайланг аудитын түүвэрт хамруулан баталгаажуулан ажиллалаа. “Түнэл-Ач” ОНӨААТҮГ-ын

санхүүгийн тайланг аудитад хамруулсан боловч тайланг баталгаажуулаагүй болно.

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд “Могойн гол” ХК ОНӨҮГ –аас бусад нэгтгэгдээгүй байгууллага байхгүй болно.

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг 2017 оны 4 дүгээр сарын 01-ний дотор Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлсэн байна.

1.3 Аудитын арга зүй

Хөвсгөл аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан материаллаг хэмжээний алдаатай илэрхийлэгдээгүй гэсэн үндэслэлтэй баталгаа олж авахын тулд санхүүгийн тайланг бэлтгэхэд баримталсан бодлого, зарчмуудыг үндэслэж, байгууллагын дансдыг хамруулан түүвэрчилсэн байдлаар аудитын хяналтын ба нарийвчилсан горимыг хэрэгжүүлэв.

Хөвсгөл аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитыг 2017 оны 4 дүгээр сарын 01-нээс 2017 оны 4 дүгээр сарын 20-ны хооронд хийхээр төлөвлөн Аймгийн аудитын газрын СТА-ын багийн ахлах аудитор Л.Энх-Амгалан, аудитор Л.Магсаржалам нар гүйцэтгэв. /ТАБ-СТА-А-9/

1.4 2016 оны санхүүгийн тайланг нэгтгэхэд баримталсан бодлого, аргачлал

Аймгийн ИТХ-аар батлуулсан төсвийг хуваарийн дагуу аймгийн Төрийн сангийн харилцах дансаар дамжуулан санхүүжүүлснээс гадна төсвийн хүрээний мэдэгдлийг боловсруулах, төсвийн санхүүжилтийн гүйцэтгэлийг хангах, төсвийг зардлын төрөл зүйлээр хуваарилан гүйцэтгэлд хяналт тавин ажилласан байна. Сангийн сайдын 2015 оны 341 дүгээр тушаалаар баталсан “Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн болон Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга бэлтгэх журам”-ын дагуу төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулгыг бэлтгэсэн байна.

Төсвийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.36 “төсвийн ерөнхийлөн захирагч” гэж өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээний төсвийг төлөвлөх, батлагдсан төсвийг хууль тогтоомжийн дагуу хуваарилах, хяналт тавих, захиран зарцуулах, гүйцэтгэлийг тайлагнах эрх бүхий этгээдийг” гэж заасны дагуу Хөвсгөл аймгийн Засаг дарга Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн үүргийг гүйцэтгэж байна.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн үйл ажиллагааны талаар төлөвлөлтийн шатанд ТАБ-СТА-А-1 маягтад тодорхой тусгасан.

Аудит хийхэд Нягтлан бодох бүртгэлийн нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчмууд, УСНББОУС, Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийг шалгуур болгон ашиглав.

Аудитаар Хөвсгөл аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд дүгнэлт өгөх үүднээс Төсвийн ерөнхийлөн захирагч болон СТСХэлтсийн удирдлагын бэлтгэсэн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан нь материаллаг хэмжээний алдаатай илэрхийлэгдээгүй гэсэн үндэслэлтэй нотолгоо олж авахын тулд төсвийн дансдын уламжлалт эрсдэл болон хяналтын эрсдэлийг тогтоон тухайн байгууллагын зүгээс тавьж буй дотоод хяналтыг үнэлж баримтжууллаа. /ТАБ-СТА-А-5/

ТЕЗ-ын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, системтэй танилцахад ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг нэгтгэх үйл ажиллагаанд хэрэглэгдэх нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичигтэй байна.

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг бэлтгэн гаргахад баримталсан бодлого, зарчмуудыг үнэлж, зарим гүйлгээ ихтэй томоохон дансад түүвэрчилсэн байдлаар аудитын хяналтын болон нарийвчилсан 32 горим, сорилыг гүйцэтгэв. /ТАБ-СТА-В-3/

Эдгээр шалгасан нарийвчилсан сорил нь аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд тайлангаа нэгтгүүлдэг сумдын ТТЗ-ийн нэгтгэсэн тайлангууд, АИТХ, АЗДТГ, БОАЖГ, аймгийн ХААА, ОНХС, ОНХО, Замын сан, Ахмадын асрамж үйлчилгээний төв зэрэг төсөвт байгууллагууд, Халамжийн сан, Мал хамгаалах сан, СХСан, Захиалагчийн хяналтын зардал зэрэг төсөл, сангууд, “Хөвсгөл дулаан”, “Хөвсгөл эрчим”, “Ус чандмань”, “УСНААК”, “Уран дөш хүүхдийн зуслан” ОНӨААТҮГ-ууд, Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар, Хүүхэд гэр бүлийн хөгжлийн хэлтэс зэрэг тусгай шилжүүлгийн байгууллагуудын 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ээр дуусвар болсон жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангуудад аудит хийх явцад бидний анхаарлыг татсан санхүү, аж ахуйн үйл ажиллагаа, нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналтын системийн талаарх алдаа, зөрчил, асуудлуудыг аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитын дүгнэлтэд багтааж байгаа болно.

1.5. Санхүүгийн дотоод хяналт, аудит

Төсвийн тухай хуулийн 14.1.17-д заасны дагуу аймгийн Засаг дарга нь Төсвийн Ерөнхийлөн захирагчийн үүргийг гүйцэтгэж байна. Төсвийн ерөнхийлөн захирагч орон нутгийн төсвийг аймгийн ИТХ-аар батлуулан жилийн төсвийг сар, улирлаар хуваарилан аймаг, сумын төрийн сангаар дамжуулан төсвийн төвлөрүүлэн захирагчид болон төсвийн шууд захирагч нарт олгож аймаг, сумдын төрийн сангийн төлөөлөгч нар дотоод хяналтыг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

Төсвийн тухай хуулийн 69 дүгээр зүйлийн 69.1 зааснаар дотоод аудитын албаны орон нутгийн төсвийн төлөвлөлт, орлого бүрдүүлэлт, аймгийн сум хөгжүүлэх сангийн үйл ажиллагаа, ОНӨАҮГ-уудын үйл ажиллагаа зэрэгт эрсдлийн удирдлага, дотоод аудитын хяналт хангалтгүй байна.

1.6. Шилэн дансны мэдээлэл

Шилэн дансны тухай хуулийн дагуу төсвийн болон улс, орон нутгийн өмчийн хөрөнгийг үр ашигтай захиран зарцуулах зорилгоор төсвийн захирагчийн шийдвэр, үйл ажиллагаа ил тод, нээлттэй, ойлгомжтой байхад нийцүүлэн батлагдсан маягтуудын дагуу “shilendans.gov.mn” нэгдсэн сайтын цахим хуудсанд холбогдох мэдээллүүдийг байршуулсан байна. Харин Сум хөгжүүлэх сангийн холбогдох мэдээллийг Khovsgol.gov.mn сайтын шилэн данс цэсэнд байршуулсан нь олон нийт хяналт тавих мэдээллийн тогтолцоог хуулийн дагуу хангахад төдийлөн хангалттай бус байна.

1.7. Материаллаг байдлыг тодорхойлох

Хөвсгөл аймгийн ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитын гүйцэтгэлийн үе шатанд материаллаг байдлыг 2016 оны санхүүгийн үр дүнгийн нэгтгэсэн тайлангийн нийт зардлын дүнг суурь болгон авч түүний 2 хувиар тооцон 1944.9 сая төгрөгөөр тогтоов.

Хоёр. Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн талаар

2.1. Мөнгөн хөрөнгийн бүртгэл, тайлагнал

2.1.1 Мөнгөн хөрөнгийн бүтцийн талаар

Хөвсгөл аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан дахь мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгөд дараах зүйлсийг бүртгэж тайлагнасан байна. Үүнд:

- Төрийн сангийн харилцахын үлдэгдэл, байгууллага, арилжааны банкуудад байршдаг зарим төсвийн байгууллагын жижиг мөнгөн сан, харилцах дансдын үлдэгдэл, ОНӨҮГ-ууд, төсөл сангийн төгрөгийн харилцах дансдын үлдэгдэл,
- Кассад байгаа бэлэн мөнгө.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл 2015 оны эцэст 3763,7 сая төгрөг байснаас 2016 оны жилийн эцэст 36,4 хувиар өсч 5132,2 сая төгрөгөөр тайлагнагдсан бөгөөд үүний 93,4 хувь буюу 4797.3 сая төгрөг төрийн сангийн харилцах дансанд байршиж байна.

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн 2016 оны үлдэгдлийг бүтэц, байгууллагын төрлөөр харуулбал:

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Кассад байгаа бэлэн мөнгө	(сая төгрөгөөр) Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	
				Арилжааны банк	Төрийн сангийн харилцах
Кассад байгаа бэлэн мөнгө	31.7	10.0	10.0		
Төгрөг /ЖМС/	31.7	10.0	10.0		
Гадаад валют					
Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	3732.0	5090.5		293.2	4797.3
Төрийн сангийн харилцах	3520.0	4797.3			4797.3
Арилжааны банк	212.0	293.2		293.2	
Замд яваа мөнгө	0.0	31.8			
Нийт мөнгөн хөрөнгийн дүн	3763.7	5132.2	10.0	293.2	4797.3

Мөнгөн хөрөнгийг үлдэгдэл /байгууллагын төрлөөрх/

(сая төгрөгөөр)

ОН-ийн байгууллага	0.1	174.2	0.2	3.8	138.5
ОН-ийн ерөнхий орлого	2112.2	3225.0		1.9	3223.1
Сумын орлогын үлдэгдэл	1118.2	915.1			915.1
Аймгийн ерөнхий орлого: Үүнээс	994.1	2309.9			2309.9
Төсвийн шилжих үлдэгдэл	683.3	631.7			
Төсвийн хэмнэлт, зарцуулагдаагүй үлдэгдэл	1428.9	1678.2			
Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллага	0.0	0.1	0.1		1435.8
ОНӨҮГ	243.4	296.3	8.8	287.4	0.0
Сангууд	629.1	770.3	1.0	0.0	770.3
Барьцаа хөрөнгө	522.6	666.5			666.5
Захиалагчийн хяналтын зардал	256.3	0.0			
Замд яваа мөнгө		31.8			
Нийт мөнгөн хөрөнгийн дүн	3763.7	5132.2	10.1	293.2	4797.3

Аймгийн ерөнхий орлогын дансны үлдэгдэл 2309.9 сая төгрөг, үүнээс шилжих үлдэгдэл 631.7 сая төгрөг, орон нутгийн төсвийн байгууллагуудын төсвийн зарцуулагдаагүй үлдэгдэл 138.5 сая төгрөг байна. Барьцаа хөрөнгийн харилцах дансанд 418,8 сая төгрөгийн хөрөнгө төвлөрсөн ба 59,0 сая төгрөгийн зарлага гарсан байна. Оны эхний 118,5 сая төгрөгийн барьцаа хөрөнгийн 2,2 сая

төгрөгийн барьцаа нь Барилгын тухай хуульд заасан 3 жилийн хугацаа хэтэрсэн хөрөнгө байна.

Төсвийн хэмнэлт, зарцуулагдаагүй үлдэгдэл 1678,2 сая төгрөг байна. Үүнд:

- Халамжийн тэтгэвэр тэтгэмж 1191.1 сая төгрөг
- Захиалагчийн хяналтын зардал 277.0 сая төгрөг,
- Орон нутгийн хөрөнгө оруулалт 129.5 сая төгрөг,
- АЗДТГ 33.5 сая төгрөг,
- БОАЖГ 32.4 сая төгрөг,
- Мал хамгаалах сан 15.7 сая төгрөг аймгийн ерөнхий орлогын дансанд төвлөрүүлсэн байна.

Халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн зардал арилжааны банкинд байршуулсан зардлын эх үүсвэрээс олгогдоогүй үлдсэн, зарцуулагдаагүй нийт 31.8 сая төгрөгийг Монгол банкнаас төрийн сангийн дансанд буцаан төвлөрүүлсэн боловч 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр төрийн сангийн дансанд байршаагүй тул замд яваа хөрөнгөөр бүртгэгдсэн байна.

2.1.2 Арилжааны банкин дахь харилцах дансны талаар

2016 оны жилийн эцэст арилжааны банкин дахь харилцах дансанд 293.2 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй тайлагнасан байна.

2.1.3 ТЕЗ-ийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн аудитаар мөнгөн хөрөнгөтэй холбоотой гарсан зөрчлийн талаар

Аудитаар мөнгөн хөрөнгийг зориулалтын бус зүйлд зарцуулсан, зөрүүтэй тайлагнасан, тооцооны дансаар дамжуулаагүй шууд зардалд бүртгэсэн, анхан шатны баримтгүй зарцуулсан зэргээс мөнгөн хөрөнгөтэй холбоотой нийт 460.1 сая төгрөгийн зөрчил илэрсэн болно. Аудитаар 24.6 сая төгрөгийн алдааг залруулж, 471.5 сая төгрөгтэй холбоотой ОНХС-ийн хөрөнгийн санхүүжилтийг харилцагч байгууллагатай тулган баталгаажуулаагүй, захиалагчийн дансаар дамжуулах болон тооцооны дансанд бүртгэж байх, гэрээгээр гүйцэтгэж байгаа ажлын гэрээг дүгнэж үлдэгдэл санхүүжилтийг олгох, анхан шатны баримтыг үндэслэн зарлага гаргах зэрэг зөвлөмжүүдийг ТШЗ нарт хүргүүлсэн болно.

2.2. Авлагын бүртгэл, тайлагнал

2.2.1 Авлагын бүтэц

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нийт авлагын эхний үлдэгдэл 8043,5 сая төгрөг байснаас тайлант онд 398,5 сая төгрөгөөр буурч, оны эцэст 7645,0 сая төгрөгөөр тайлагнагдсан байна. Нийт авлагын 71,6 хувь буюу 5476,8 сая төгрөг нь сум хөгжүүлэх сангийн авлага байна. Авлагын бүтцийг авч үзвэл зээлийн авлага 4.1 сая төгрөгөөр, ажиллагсадтай холбоотой авлага 162.5 сая төгрөгөөр, байгууллагаас авах авлага 338.5 сая төгрөгөөр тус тус буурч, зээлийн хүүгийн авлага 75.4 сая төгрөгөөр, бусад авлага 31.6 сая төгрөгөөр тус тус өсчээ.

Нийт авлагын үлдэгдлийг бүтцээр нь харуулбал:

Авлагын төрөл	Эхний үлдэгдэл	(сая төгрөгөөр)	
		Эцсийн үлдэгдэл	Зөрүү
Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	20.3	22.9	2.6
Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	26.4	24.0	-2.4
Зээлийн хүүгийн авлага	47.6	123.0	75.4
Бусад авлага	393.8	425.4	31.6
Байгууллагаас авах авлага	1816.2	1477.7	-338.5
Хувь хүмүүсээс авах авлага	257.6	95.1	-162.5

Зээлийн авлага	5481.6	5476.8	-4.8
НИЙТ ДҮН	8043.5	7644,9	-398.6

Хүснэгтээс харвал зээлийн авлага болон байгууллагаас авах авлага 6954,4 сая төгрөг байгаа нь нийт авлагын 90.9 хувийг эзэлж байна. Байгууллагаас авах авлагын дүнд ХААН банкинд байршиж байгаа “Бүс орон нутгийн хөгжлийг дэмжих сан”, “Аймгийн үйлдвэржилтийг дэмжих сан”, “Өрх гэрийн үйлдвэрлэлийг дэмжих сан”-ын 1065.7 сая төгрөгийн авлагыг бүртгэсэн ба өмнөх оноос 1.3 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн байна. Мал хамгаалах санд 107.0 сая төгрөгийн авлага бүртгэлтэй байна. Сум хөгжүүлэх сангаас олгосон зээлийн авлага 5476,8 сая төгрөг ба авлагын 32 хувь буюу **1808.8** сая төгрөг хугацаа хэтэрсэн зээлийн авлага байна.

Байгууллагаар нь авч үзвэл:

Байгууллага	Эхний үлдэгдэл	(сая төгрөгөөр)	
		Эцсийн үлдэгдэл	Зөрүү
ОН-ийн байгууллага	160.4	248.3	87.9
Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллага	107.0	115.4	8.4
ОНӨҮГ	727.6	490.8	-236.8
Сангууд	7048.4	6790.5	-257.9
НИЙТ ДҮН	8043.4	7645.0	-398.4

Нийт авлагын 88.8 хувийг орон нутгийн сангуудийн авлага, 4.8 хувийг орон нутгийн болон тусгай шилжүүлгийн байгууллагуудын авлага, 6.4 хувийг ОНӨҮГ-ын авлага эзэлж байна. ОНӨҮГ-ын 490,8 сая төгрөгийн авлагын 94.4 сая төгрөг “Хөвсгөл Эрчим хүч ХХК” 233.1 сая төгрөг “Хөвсгөл ус суваг ХХК” ОНӨҮГ-ын авлага байна.

Сангийн авлага /сан тус бүрээр/

Байгууллага	Эхний үлдэгдэл (сая төгрөгөөр)	Эцсийн үлдэгдэл (сая төгрөгөөр)
Байгаль хамгаалах сан	7.4	13.5
Мал хамгаалах сан	166.7	107.0
Сум хөгжүүлэх сан	6874.3	6670.0
Нийт дүн	7048.4	6790.5

Хүснэгтээс харвал: Сангийн авлагын 1.8 хувь буюу 120.5 сая төгрөгийг Байгал хамгаалах сан болон Малжуулах сангийн авлага, 98.2 хувь нь сум хөгжүүлэх сангаас олгосон зээлийн 6670.0 сая төгрөгийн авлага эзэлж байна.

2.2.2 ТЕЗ-ийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн аудитаар авлагатай холбоотой гарсан зөрчлийн талаар

Аудитаар авлагыг барагдуулаагүй, насжилтаар ангилан бүртгээгүй, үлдэгдлийг зөрүүтэй тайлагнасан, данс бүртгэлд орлого авалгүй шууд зардалд бүртгэсэн зэрэг нийт 115,2 сая төгрөгийн зөрчил илэрсэн байна. Нийт зөрчлийн 23,7 сая төгрөгийг аудитын хугацаанд залруулж, 64,1 сая төгрөгийн зөрчилтэй холбогдуулан анхан шатны баримтыг үндэслэн бүртгэлд тусгах, авлагын үлдэгдлийг харилцагч байгууллагатай тулган баталгаажуулж байх, авлагыг насжилтаар бүртгэж барагдуулах арга хэмжээ авч ажиллах зэрэг зөвлөмжийг ТШЗ нарт хүргүүлэн ажиллалаа.

2.3. Бараа материалын бүртгэл, тайлагнал

2.3.1 Бараа материалын бүтэц, бүрэлдэхүүний талаар

ТЕЗ-ийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нийт бараа материалын эхний үлдэгдэл 6662,7 сая төгрөг байснаас тайлант онд 2372,5 сая төгрөгөөр өсч, оны

эцэст 9035,2 сая төгрөгөөр тайлагнасан байна. Нөөцийн барааны үлдэгдэл оны эхэнд 862,6 сая төгрөг, эцсийн байдлаар 32,0 сая төгрөг байна.

Бараа материалын үлдэгдэл /Байгууллагаар/

Байгууллагаар	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	(сая.төгрөгөөр)
			Зөрүү
ОН-ийн байгууллага	1,132.3	1,691.3	559.0
Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллага	5,305.2	6,321.8	1,016.6
ОНӨҮГ	977.7	1,042.7	65.0
Сангууд	110.1	11.5	-98.6
НИЙТ ДҮН	7,525.3	9,067.3	1,542.0

Бараа материал тайлант жилд 14103,2 сая төгрөгөөр нэмэгдэж, 12561,3 сая төгрөгөөс буурсан байна.

Бараа материалын үлдэгдэл /дансдаар/

Бараа материалын төрөл	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	(сая.төгрөгөөр)	
			Зөрүү	Зөрүү хувь
Тусгай зориулалтын материал	752.0	1000.4	248.4	133.0
Эм боох материал	194.9	243.8	48.9	125.1
Бэлэн бүтээгдэхүүн	121.4	96.1	-25.3	79.2
Бичиг хэргийн материал	115.5	144.9	29.4	125.4
Аж ахуйн материал	2104.2	2525.3	421.1	120.0
Сэлбэг хэрэгсэл	368.4	326.0	-42.4	88.5
Түлш, шатах тослох материал	539.9	539.7	-0.3	100.0
Барилгын засварын материал	120.5	184.2	63.7	152.8
Хүнсний материал	604.1	663.4	59.3	109.8
Бусад хангамжийн материал	1428.7	3013.8	1585.1	210.9
Мал амьтад	313.1	297.8	-15.3	95.1
Дүн	6662,7	9035,2	2372,5	120.5

Бараа материалын дансдын үлдэгдлийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад сэлбэг хэрэгсэл 11,5 хувиар, бэлэн бүтээгдэхүүн 20.8 хувиар, мал амьтад 4.9 хувиар тус тус буурсан, тусгай зориулалтын материал 33 хувиар, бичиг хэргийн материал 25,4 хувиар, барилгын засварын материал 110,9 хувиар өссөн нь төсөл арга хэмжээ, тоног төхөөрөмжийг барьж дуустал бусад бараа материал дансанд бүртгэсэн нь нийт бараа материалын дүнд нөлөөлөл үзүүлж байна.

2.3.2 Үнэ төлбөргүй авсан болон акталсан бараа материал

ТЕЗ-ийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нийт 14103,2 сая төгрөгийн бараа материал нэмэгдсэний 2556,2 сая төгрөгийн бараа материалыг үнэ төлбөргүй авсан байна. Тайлант онд 12561,3 сая төгрөгний бараа материал хасагдсанаас 1612,4 сая төгрөгийн бараа материалыг шилжүүлэн хассан байна.

2.3.3 ТЕЗ-ийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн аудитаар бараа материалтай холбоотой гарсан зөрчлийн талаар

Аудитаар бараа материалын үлдэгдлийг зөрүүтэй тайлагнасан, данс, бүртгэлд орлого авалгүй шууд зардалд бүртгэсэн, бараа материалын хөдөлгөөний тайлан гаргаагүй, бараа материалыг анхан шатны баримтгүй зарцуулсан, тооллогод хамруулаагүй зэрэг нийт 51,0 сая төгрөгийн зөрчил илэрсэн байна. Аудитаар 18,9 сая төгрөгийн зөрчлийг залруулж, Төсвийн шууд захирагч нарт 40,7 сая төгрөгийн зөрчилд НББ-ийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.7-г мөрдөж ажиллах, анхан шатны баримтыг үндэслэн зарлага гаргах, аливаа урсгал засвар хийхдээ төсөв хийж байгууллагын удирдлагаар батлуулан ажиллах зэрэг зөвлөмж хүргүүлсэн болно.

2.4. Үндсэн хөрөнгийн бүртгэл, тайлагнал

2.4.1 Үндсэн хөрөнгийн бүтэц, бүрэлдэхүүний талаар

ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд үндсэн хөрөнгө 2015 оны эцэст 205552,1 сая төгрөг байснаас 8945.1 сая төгрөгөөр өсч, 214497.2 сая төгрөгөөр тайлагнагдсан байна.

Үндсэн хөрөнгийн данс /байгууллагаар цэвэр дүнгээр/

(сая.төгрөгөөр)

Байгууллага	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Зөрүү
ОН-ийн байгууллага	44,486.1	38,549.4	-5,936.7
Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллага	71,211.8	78,622.6	7,410.8
ОНӨҮГ	23,034.2	23,502.3	468.1
Сангууд	2.6	1.8	-0.8
НИЙТ ДҮН	138,734.7	140,676.1	1,941.4

Нийт үндсэн хөрөнгийн 27.4 хувь нь Орон нутгийн байгууллагад, 55.9 хувь нь тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллагад, 16,7 хувь нь ОНӨҮГ-ын санхүүгийн тайланд бүртгэгдсэн байна.

Үндсэн хөрөнгө /нэр төрлөөр/

(сая.төгрөгөөр)

Үндсэн хөрөнгө	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Зөрүү
Барилга байгууламж, орон сууц	150,275.2	160,953.1	10,677.92
Тээврийн хэрэгсэл	6,990.7	7,333.1	342.41
Машин тоног төхөөрөмж	18,401.4	19,658.7	1,257.25
Тавилга эд хогшил	5,679.5	6,127.2	447.68
Зам, гүүрийн байгууламж	6,514.6	6,496.9	-17.70
Батлан хамгаалах, цэргийн зориулалттай тоног төхөөрөмж	136.6	0.0	-136.60
Түүх соёлын дурсгалт зүйл	1,139.9	1,200.3	60.37
Дуусаагүй барилга байгууламж	6,976.8	1,942.1	-5,034.73
Номын фонд	1,746.1	1,800.0	53.91
Бусад үндсэн хөрөнгө	7,088.8	8,160.7	1,071.85
Програм хангамж	512.9	562.2	49.32
Бусад биет бус хөрөнгө	89.6	263.0	173.43
Дүн	205,552.1	214,497.2	8,945.1

Үндсэн хөрөнгийн нийт үлдэгдэл өмнөх оноос 4.3 хувиар өссөн бөгөөд хөрөнгийн 99,6 хувийг биет хөрөнгө, 0,4 хувийг биет бус хөрөнгө эзэлж байна. Барилга байгууламж 7 хувиар, машин, тоног төхөөрөмж 6.8 хувиар тус тус өссөн байна. Дуусаагүй барилга 72,2 хувиар буурсан байна.

Цагаан-Үүр сумын ЗДТГ-ын дуусаагүй барилга дансанд 4500,0 сая төгрөгөөр бүртгэсэн Үүрийн голд тавьсан төмөр бетонон гүүрийг Зам тээврийн салбарын Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн тайлан балансад бүртгэгдсэнтэй давхардсан тул аудитаар залруулж бүртгэлээс хасуулсан нь дуусаагүй барилга дансны буурсан дүнгийн 89.4 хувийг эзэлж байна.

Төсвийн захирагчид 2016 онд төсвийн хөрөнгөөр 1115.4 сая төгрөгөөр хөрөнгө бэлдэж мөнгөн гүйлгээний тайлангийн хөрөнгө оруулалтын мөнгөн гүйлгээний зардлын бүлгийн биет ба биет бус хөрөнгө худалдаж авсан зардлаар тайлагнасныг үндсэн хөрөнгийн тодруулгын тайлан дахь хөрөнгө худалдан авсан зардалтай тулгахад зөрүүгүй байна.

Эрх бүхий байгууллагын шийдвэрээр 1411.3 сая төгрөгийн хөрөнгө данснаас хассан нь үндсэн хөрөнгийн бууралтанд нөлөөлсөн байна.

2.4.2 Үндсэн хөрөнгийн хуримтлагдсан элэгдэл

ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үндсэн хөрөнгийн хуримтлагдсан элэгдэл 2016 оны эхэнд 66817,6 сая төгрөг байсан. Тайлант хугацаанд байгуулсан үндсэн хөрөнгийн элэгдлийн зардал 9353.6 сая төгрөг, данснаас хасагдсан хөрөнгийн элэгдэл 4214.3 сая төгрөгөөр буурч оны эцэст 73820.1 сая төгрөгийн хуримтлагдсан элэгдэл тайлагнагдсан байна.

2.4.3 Үнэ төлбөргүй авсан болон акталсан үндсэн хөрөнгө

ТЕЗ-ийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нийт 23579.3 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгө нэмэгдсэнээс 1115.4 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг худалдаж авсан, 67.2 сая төгрөгийг хандив тусламжаар, 8209.3 сая төгрөгийг шилжүүлэн авсан, 14154.7 сая төгрөгийн хөрөнгийг бусад эх үүсвэрээс шилжүүлэн авсан байна.

2016 онд 14635.4 сая төгрөгний үндсэн хөрөнгө данснаас хасагдсанаас эрх бүхий байгууллагын шийдвэрээр 1411.3 сая төгрөгийн хөрөнгийг акталж, 13224.1 сая төгрөгийн хөрөнгийг шилжүүлсэн болон данснаас хассан байна.

2.4.4 Шилжүүлж авсан үндсэн хөрөнгө

ТЕЗ-ийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нийт 22396.6 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг бусад эх үүсвэрээр шилжүүлэн авч үндсэн хөрөнгийг нэмэгдүүлсэн байна.

2.4.5 ТЕЗ-ийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар үндсэн хөрөнгөтэй холбоотой гарсан зөрчлийн талаар

Аудитаар үндсэн хөрөнгийг бүртгээгүй, шийдвэргүй хөрөнгө бэлтгэсэн, данснаас хассан зэргээс ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн аудитаар үндсэн хөрөнгөтэй холбоотой 419,1 сая төгрөгийн зөрчил илэрч аудитаар 90,1 сая төгрөгийн алдааг залруулав. “Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай” хуулийн 18.2-ыг хэрэгжүүлж НБББББ-т үндсэн болон биет бус хөрөнгөнд элэгдэл байгуулах талаар тодорхой тусгаж ажиллах, байгууллагад бүртгэлтэй байгаа программ хангамжийн болон хөрөнгө оруулалтаар нийлүүлэгдсэн хөрөнгийн ашиглалтыг сайжруулах, тооллогыг чанартай бодитоор тоолж үлдэгдлийг баталгаажуулж байх, үндсэн хөрөнгийг бэлтгэхдээ эрх бүхий байгууллагын шийдвэрийг үндэслэх зэрэг 368,7 сая төгрөгийн зөрчилд зөвлөмж өгч ТШЗ нарт хүргүүлсэн болно.

2.5 Өр төлбөрийн бүртгэл, тайлагнал

ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн нийт өр төлбөр 2015 оны эцэст 6649,4 сая төгрөг байснаас 546,1 сая төгрөгөөр буурч, тайлант онд 6098,1 сая төгрөгөөр тайлагнагдсан байна. Үүнээс урт хугацаат өр төлбөр 3217,3 сая төгрөг байна.

2.5.1 Өр төлбөрийн бүтцийн талаар

/ сая төгрөг/

Байгууллага	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Зөрүү
ОН-ийн байгууллага	980.0	1325.4	345.4
Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллага	847.9	56.0	-791.9
ОНӨҮГ	4214.5	3993.1	-221.4
Сангууд	607.0	723.6	116.6
НИЙТ ДҮН	6,649.40	6,098.1	-551.3

Нийт өр төлбөрийн 65.4 хувийг ОНӨААҮГ-ын өр төлбөр эзэлж байгаа бөгөөд үүний 3993,1 сая төгрөгийн өр төлбөрөөс “Хөвсгөл Эрчим хүч ХХК” ОНӨҮГ 1208.9 сая төгрөг, “Хөвсгөл ус суваг ХХК” ОНӨҮГ 2617.4 сая төгрөгийн өр төлбөр байна.

Орон нутгийн байгуулагуудын өр төлбөр 21.7 хувийг эзэлж байгаа бөгөөд Хөрөнгө оруулалтын барьцаа хөрөнгийн өр 666.4 сая, Хот тохижилт үйлчилгээний төв 136.3 сая төгрөг, аймгийн ерөнхий орлогод төвлөрүүлсэн санхүүжилтийн өглөг 222.5 сая төгрөг, орон нутгийн хөрөнгө оруулалтын өр төлбөр 112.9 сая төгрөг зэрэг байна.

2.5.2 ТЕЗ-ийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар өр төлбөртэй холбоотой гарсан зөрчлийн талаар

Аудитаар батлагдсан төсвийг хэтрүүлэн зарцуулсан, барьцаа хөрөнгийг өглөгөөр бүртгээгүй, гэрээний үүрэгтэй холбоотой өглөг бүртгээгүй зэргээс ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн аудитаар өр төлбөртэй холбоотой 45,7 сая төгрөгийн зөрчил илэрсэн ба аудитын хугацаанд 37.2 сая төгрөгийн өглөгийг залруулсан болно. Төсвийг үндэслэлтэй төлөвлөх, батлагдсан төсвийн хүрээнд зардал гаргах, гэрээний үүргээ биелүүлж ажиллах зэргээр 43,9 сая төгрөгийн зөрчилд ТШЗ нарт зөвлөмж хүргүүлэн ажиллалаа.

2.6.Орлого, татаас санхүүжилтийн бүртгэл, тайлагналын талаар

2.6.1 Улсын төсвийн орлого

Улсын төсвөөс авах санхүүгийн дэмжлэг батлагдсан төлөвлөгөөгөөр 19161,4 сая төгрөг, гүйцэтгэлээр 19161,4 сая төгрөг, Тусгай зориулалтын шилжүүлэг төлөвлөгөөгөөр 54257,6 сая төгрөг, гүйцэтгэлээр 54257,6 сая төгрөг, ОНХС-ын орлогын шилжүүлэг 3395,6 сая төгрөг, гүйцэтгэлээр 3395,6 сая төгрөгөөр тус тус татаас санхүүжилтийн орлого бүрдэж, тусгай зориулалтын шилжүүлэг 268,8 сая төгрөгийг буцаан төвлөрүүлж төсвийн гүйцэтгэлээр 53979,7 сая төгрөгөөр тайлагнасан байна.

2.6.2 Орон нутгийн төсвийн санхүүжилт

Хөвсгөл аймгийн 2016 оны төсвийн орлого, эх үүсвэрийг аймаг, сумдын иргэдийн Төлөөлөгчдийн хуралдаанаас 91994.9 сая төгрөгөөр баталсан. Аймгийн орон нутгийн орлогын төлөвлөгөө 505,9 сая төгрөгөөр тасарсан байна. Сум хөгжүүлэх сангийн эргэж төлөгдөх зээл 1828.0 сая төгрөгөөр, төсөвт байгууллагын өөрийн орлого 39.6 сая төгрөгөөр төлөвлөгөө биелээгүй байна. Орон нутгийн татварын орлого 1302.2 сая төгрөгөөр, татварын бус орлого 59.5 сая төгрөгөөр төлөвлөгөө давсан байна.

Төсвийн орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

Үзүүлэлт	Өмнөх оны байдлаар	нэгдсэн тайлангаар		Зөрүү	
		төлөвлөгөө	гүйцэтгэл	дүн	хувь
Татварын орлого	8674.5	8430.1	9732.3	1302.2	115.4
Татварын бус орлого	702	489.1	548.7	59.5	112.2
Улсын төсвөөс санхүүгийн дэмжлэг	18005.1	19161.4	19161.4	0.0	100.0
ОНХС-ын орлогын шилжүүлэг	4573.2	3395.6	3395.6	0.0	100.0
Тусгай зориулалтын шилжүүлэг	48740.5	54248.6	53979,7	268,9	100
Төсвийн шилжих үлдэгдэл	2384.4	2679,8			0.0
Эргэж төлөгдөх зээл		3031,2	1182,6	-1828,0	43,9
Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	0	559.1	519.5	-39.6	92.9
Дүн	83079.7	91994.9	88519,8	505,9	96.5

Өмнөх онтой харьцуулахад: Татварын болон татварын бус орлогын төлөвлөгөө 457.3 сая төгрөгөөр буурсан, гүйцэтгэлээр 505,9 сая төгрөгөөр өссөн байна. Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллагуудын төсвийн гүйцэтгэл

/сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Нийт дүн	Үүнээс
----------	----------	--------

		БСШУ-ын сайд	ХАХНХ-ын сайд	ЭМС-ын сайд	БХБСайд
Батлагдсан төсөв	54467.8	47843.0	270.2	6099.6	254.9
Олгосон урсгал санхүүжилт	54248.5	47630.5	263.5	6099.6	254.9
Нийт төвлөрүүлсэн	268.8	263.7	0	4.7	0.4
Үүнээс: Төсөвт /Сангийн яам/	268.8	263.7	0	4.7	0.4

Тайлант онд тусгай зориулалтын шилжүүлгийн санхүүжилтэд 54467.8 сая төгрөг батлагдсанаас 54248,5 сая төгрөгийг зарцуулж, 268,8 сая төгрөгийг буцаан төвлөрүүлсэн байна. Төсөвт байгууллагын өөрийн орлогын төлөвлөгөө 219.2 сая төгрөг, гүйцэтгэлээр 215.5 сая төгрөг байна.

2.6.3 Өөрийн орлого

ТЕЗ-ийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангаар төсөвт газрын өөрийн орлого 559.1 сая төгрөгөөр төлөвлөгдсөнөөс, гүйцэтгэлээр 519.5 сая төгрөг орж, 39.6 сая төгрөгөөр дутуу буюу 92,9 хувийн биелэлттэй байна.

2.6.4 Татварын орлого

Хөвсгөл аймгийн 2016 оны ТЕЗ-ийн орон нутгийн төсвийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд аймгийн урсгал төсвийн орлого гүйцэтгэлээр 10846.3 сая төгрөг, үүнээс татварын буцаан олголт 1114.0 сая төгрөгийг хасч тооцоход 9732.3 сая төгрөгөөр тайлагнасан, орлогын гүйцэтгэл 115.4 хувиар буюу 1302.2 сая төгрөгөөр давж биелсэн байна.

Татварын орлогын төлөвлөгөөний биелэлтийг авч үзвэл:

Сумын орон нутгийн орлогын төлөвлөгөөг дараах сумдууд 100.5-305 хувиар биелүүлсэн байна.

- Үүнд: Аймгийн орлого-109.8/, Алаг-Эрдэнэ-117.7%, Арбулаг-127.4%, Баянзүрх-115.7%, Бүрэнтогтох-119.4%, Галт -165.3%, Жаргалант-166.2%, Их уул-128.4%, Рашаант-125%, Рэнчинлхүмбэ-112.3%, Тариалан-305%, Тосонцэнгэл-143.5%, Төмөрбулаг-109%, Түнэл-109.6%, Цагаан-Уул-107.5%, Цэцэрлэг-194.5%, Чандмань-Өндөр-109.3%, Шинэ-идэр-114.9%, Мөрөн-101.9%, Эрдэнэбулган-100.5%

Дараах сумдууд 3.5-33.5 хувиар орон нутгийн орлогын төлөвлөгөөг тасалсан байна.

- Улаан-Уул-88.6%, Ханх-66.5%, Цагаан-үүр-81.6%, Хатгал-96.5%, Цагааннуур- 3.5 % байна.

2.6.5 ТЕЗ-ийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар орлого, үр дүнтэй холбоотой гарсан зөрчлүүдийн талаар

Аудитаар орон нутгийн орлогыг төлөвлөгөөг биелүүлээгүй, төсөвт байгууллагын өөрийн орлогын төлөвлөгөө тасарсан, орлогын тайланг буруу илэрхийлсэн зэрэг нийт 173,8 сая төгрөгийн зөрчил илэрч, 79,6 сая төгрөгийн алдааг залруулж, 137,9 сая төгрөгийн зөрчилд зөвлөмж хүргүүлэн ажиллалаа.

2.7. Зардлын бүртгэл, тайлагналын талаар

2.7.1 Санхүүжилтийн зарцуулалтын талаар

Хөвсгөл аймгийн ТЕЗ-ийн төсвийн 2016 онд зарцуулах зарлагыг аймаг, сумдын иргэдийн Төлөөлөгчдийн хуралдаанаас нийт 91994.9 сая төгрөгөөр баталсан. Төсвийн гүйцэтгэлийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн нийт төсвийн зардал

91994.9 сая төгрөг батлагдсанаас, гүйцэтгэлээр 87723.2 сая төгрөг зарцуулсан нь батлагдсан төлөвлөгөөнөөс 4271.7 сая төгрөгөөр дутуу зарцуулсан байна.

Орон нутгийн төсөв, гүйцэтгэл

сая төгрөгөөр

Д/д	Үзүүлэлт	Өмнөх оны байдлаар	Нэгтгэсэн тайлангаар		
			төлөвлөгөө	гүйцэтгэл	эзлэх хувь
1	Аймгийн Засаг дарга	32219	34022.0	32290.5	36.81
2	БСШУСайдын ТЗШ	41876.1	47776.9	47509.3	54.16
3	БХБСайдын ТЗШ	253.8	254.9	254.5	0.29
4	НХХСайдын ТЗШ	275.4	270.2	270.2	0.31
5	Эрүүл мэндийн сайдын ТЗШ	6465.5	6099.6	6095.2	6.95
6	Төсөл сан	81089.8	3,571.20	1,303.50	1.48
	Дүн	81089.8	91,994.9	87,723.2	100

Хөвсгөл аймгийн ТЕЗ-ийн төсвийн зарлагын гүйцэтгэлийг зориулалтаар авч үзвэл нийт зарлагын 36.9 хувийг аймгийн Засаг даргын, 54.2 хувийг БСШУСайдын ТЗШ, 6,9 хувийг Эрүүл мэндийн сайдын ТЗШ-д зарцуулсан байгаа нь нийт зарлагын 98,0 хувийг эзэлж байна.

Өмнөх онтой харьцуулахад: Батлагдсан төлөвлөгөө 10905.1 сая төгрөгөөр, гүйцэтгэлээр 6633.4 сая төгрөгөөр тус тус өссөн байна.

Төсвийн гүйцэтгэлийн хэтрэлт, хэмнэлтийг сайдын ТЗШ-ээр авч үзвэл:

- Батлагдсан төлөвлөгөөг аймгийн Засаг даргын 1937.2 сая төгрөгөөр, БСШУСайдын ТЗШ 267.6 сая төгрөгөөр, Эрүүл мэндийн ТЗШ 4.5 сая төгрөгөөр нийт 4284.8 сая төгрөгөөр хэмнэлттэй зарцуулсан байна.
- Аймгийн засаг даргад хамаарах Нийгмийн халамжийн зардалд 14426.3 сая төгрөг төлөвлөж, гүйцэтгэлээр 13232.5 сая төгрөг болж 1193.8 сая төгрөг зарцуулагдаагүй байна.

Орон нутгийн төсвийн нийт зардлыг бүтцээр нь харуулбал:

/сая төгрөгөөр/

ҮЗҮҮЛЭЛТ	Өмнөх оны гүйцэтгэлээр	Батлагдсан төсөв	Гүйцэтгэл	Эзлэх хувь
НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	81089.76	91994.95	87723.3	100
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	75008,89	83795,68	81896.4	93,3
БАРАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	58718,09	64342,7	63658.6	72,6
Цалин, хөлс болон нэмэгдэл урамшил	40689,06	41127,8	41023,2	46,8
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	4425,3	4622,5	4592,7	5,2
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	5648,76	6977,2	6904,7	7,9
Хангамж, бараа материалын зардал	1571,25	2009,49	1986.8	2,3

Нормативт зардал	3327,05	4257,78	4204,1	4,8
Эд хогшил, урсгал засварын зардал	550,16	1042,86	1039,17	1,2
Томилолт, зочны зардал	224,29	219,28	212,19	0,2
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	509,42	1516,76	1208,3	1,4
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1772,80	2569,02	2487,38	2,8
ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	6080,87	4941,54	4644,28	5,3
ТАТААС	278.0	689,99	689,99	0,8
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ		18762,9	17547,8	20,0
Үүнээс: НИЙГМИЙН ХАЛАМЖИЙН ТЭТГЭВЭР, ТЭТГЭМЖ	12252,03	14426,28	13232,57	15,1
Эргэж төлөгдөх зээл	0	3257.7	1182.6	1.3

Дээрх хүснэгтээс харахад нийт зардалд бараа үйлчилгээний зардал 72.6 хувь, хөрөнгийн зардал 5.3 хувь, татаасын зардал 0,8 хувь, урсгал шилжүүлэг 20 хувийг тус тус эзэлж байна.

2016 оны төсвийн хэтрэлт хэмнэлтийг зардлын зүйл ангиар авч үзвэл:

- Цалин, шимтгэл, тогтмол зардал, хоол зэрэг нормативт зардал, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний зардал, хангамж, бараа материалын зардал зэрэг урсгал зардлуудыг батлагдсан төлөвлөгөөнөөс 23,70-320,62 сая төгрөгөөр, нийгэм халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн зардал нь 1193,71 сая төгрөгөөр, хөрөнгийн зардал 297,26 сая төгрөгөөр дутуу зарцуулагдсан байна.

2.7.2. Нэмэлт санхүүжилтийн зарцуулалт

Нэмэлт санхүүжилтийн нэгтгэсэн тайлангаар тайлант онд 3295.9 сая төгрөгийн эх үүсвэрийг бүрдүүлж 117.8 сая төгрөгийг аймаг, сумын ерөнхий орлогын дансанд төвлөрүүлсэн байна.

2.7.3. Тусгай шилжүүлгийн зарцуулалт

Төсвийн тухай хуулийн 61 дүгээр зүйлийн 61.1-д “Аймаг, Нийслэлийн Засаг дарга Засгийн газрын дараах чиг үүргийг орон нутагт төлөөлөн хэрэгжүүлнэ” гэж заасан. Үүнд:

- Сургуулийн өмнөх боловсрол
- Ерөнхий боловсрол
- Соёлын үйлчилгээ
- Эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үйлчилгээ
- Газрын харилцаа, кадастр
- Хүүхдийн хөгжил, хамгааллын үйлчилгээ
- Нийтийн биеийн тамир

ЭМС, ХАХНХС, БХБЯ, БСШУС-ын төсөвт батлагдсан тусгай зориулалтын шилжүүлгийн 54467.8 сая төгрөгийг Төсвийн тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлийн 39.1-д заасны дагуу санхүүжүүлсэн байна.

Тусгай шилжүүлэгтэй холбоотойгоор хөрөнгийн задаргаа
(сая төгрөгөөр)

Үзүүлэлт	Нийт дүн		Үүнээс:			
	2015 онд	2016 онд	ЭМС-ын сайд	ХАХНХ-ын сайд	БСШУ-ын сайд	БХБСайд
Мөнгөн хөрөнгө	0.1	0.1	0.1			
Авлага	107.0	115.8	1.0	7.7	107.1	
Бараа материал	4,605.6	6321.8	514.6	24.2	5,757.7	25.3
Нөөцийн бараа	700.4	0.0			0.0	
Үндсэн хөрөнгө	71,382.9	78622.6	6020.6	1,172.4	70,777.2	652.4
Нийт хөрөнгийн дүн	76,796.0	85,060.3	6,536.3	1,204.3	76,642.0	677.7
Өр төлбөр	850.166	56.0	17.3	1.8616	36.9	0.0

Цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	75,945.8	85,004.3	6,519.0	1,202.4	76,605.1	677.7
Өр төлбөр цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	75,945.8	85,004.3	6,519.0	1,202.4	76,605.1	677.7
	76,796.0	85,060.3	6,536.3	1,204.3	76,642.0	677.7

Хүснэгтээс харахад: Бараа материал 1716.2 сая төгрөгөөр, үндсэн хөрөнгө 7239.7 сая төгрөгөөр, цэвэр хөрөнгө 6519.0 сая төгрөгөөр тус тус нэмэгдсэн, өр төлбөр 794.2 сая төгрөгөөр буурсан байна.

2.7.4. Тусгай сангийн зарцуулалт

Хөвсгөл аймгийн ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд 24 сумын 52 сан, аймгийн 5 сан нийт 57 тусгай зориулалттай сангуудын санхүүгийн тайлан нэгтгэгдсэн байна. Сумдын Байгал хамгаалах сан, Орон нутгийн хөгжлийн сан, Мал хамгаалах сан, Сум хөгжүүлэх сангийн бүртгэлийн дансанд Төрийн санд байршиж үйл ажиллагаа явуулж байна.

Эдгээр сангуудын тайлант оны мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 1151.6 сая төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 1610.5 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Касст байгаа	Замд яваа	(сая төгрөгөөр) Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	
					Арилжааны банк	Төрийн сангийн харилцах
Халамжийн сан	0	35.3		31.8	3.5	0
Байгаль хамгаалах сан	78.4	30.2				30.2
Мал хамгаалах сан	151.6	142.9				142.9
Орон нутгийн хөгжлийн сан	118.8	138.5				138.5
Барьцаа хөрөнгө	522.6	666.5				666.5
Сум хөгжүүлэх сан	280.2	597.1	1,0			596,1
Нийт дүн	1151.6	1610.5	1,0	31.8	3.5	1574,2

Тайлант онд сум хөгжүүлэх сангийн, орон нутгийн хөгжлийн сангийн үлдэгдэл сангуудын нийт үлдэгдлийн 45.6 хувийг эзэлж байна.

Орон нутгийн хөгжлийн сангийн зарцуулалт.

Хөвсгөл аймгийн орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр 2016 онд хийж хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний жагсаалтыг аймгийн ИТХ-ын 2015 оны 12-р сарын 03-ны 03 дугаар тогтоолоор баталсан, 2016 оны 4 дүгээр сарын 6-ны 01 дүгээр тогтоол, 2016 оны 9 дүгээр сарын 23-ны 01 дүгээр тогтоолоор тодотгон баталснаар 3676,9 сая төгрөгийн төсөв баталсан байна. Үүнээс ОНХНС-аас санхүүжих 3395.6 сая төгрөг, аймгийн орлогоос 281.6 сая төгрөгөөр төсөв бүрдүүлж, 3645.6 сая төгрөгийг зарцуулж, аймгийн ОНХСангийн хувьд оны эцэст 51.9 сая төгрөгийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлтэй гарсан байна.

Сангийн сайдын 2016 оны 415 дугаар тушаалаар батлагдсан “Хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлт, санхүүжилт, хяналт, тайлагналын журам”-ын 6.1 заалтын дагуу аймгийн ОНХСангийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж байгаа, дуусаагүй ажлуудыг бусад бараа материалын дансанд орлого авсан. Үүнд:

№	Ажлын нэр	Дүн мян төг
1	Мөрөн-Түнэл сумын хэсэгчилсэн төлөвлөгөө	58500,0
2	Тосонцэнгэл сумын сургуулийн ариун цэврийн байгууламж	45000,0
3	Мөрөн сумын усан сангийн байгууламжийн өргөтгөл	77000,0
	Нийт дүн	180500,0

Мөрөн-Түнэл сумын хэсэгчилсэн төлөвлөгөө нь 2016 онд 58.50 сая төгрөг батлагдсан боловч санхүүжилтийг

олгогдоогүй, ОНХС-ийн тайланд өглөгөөр толилуулсан байна.

Аймгийн ИТХ-аар ОНХСангийн төсвийг дараах байдлаар баталсан байна.

Хурлын шийдвэрийн огноо, дугаар	Баталсан дүн (мян.төг)			Үүнээс	
	ОНХНСан гаас	Орон нутгаас	Нийт	Аймаг	Сум
2015 оны 12 сарын 03, №03	4,435,988.7	79,756.9	4,515,745.6	1,806,298.3	2,709,447.3
2016 оны 04 сарын 06, №01		201,592.0	201,592.0	201,592.0	
2016 оны 9 сарын 23, № 01	-1,040,387.8		-1,040,387.8	-416,155.1	-624,232.7
Дүн	3,395,600.9	281,348.9	3,676,949.8	1,591,735.2	2,085,214.6

2015 онд улсын төсвөөс ирэх орлогын шилжүүлэг 919.7 сая дутуу ирснээс шалтгаалан аймгийн төсөвт өр үүссэн тул өр барагдуулах үүднээс Төсвийн тухай хуулийн 34.2.2 заалтыг үндэслэн аймгийн ИТХ-аар 2016 оны төсөвт 4 дүгээр сард тодотгол хийсэн. Уг тодотголоор аймгийн ерөнхий орлогын дансны үлдэгдлээс 2015 оны орон нутгийн хөгжлийн сангийн орлогын шилжүүлгийн дутууг нөхөж 201,6 сая төгрөгийг нэмж баталсан байна.

2016 оны 9 дүгээр сард улсын төсөвт тодотгол хийгдэж орон нутгийн хөгжлийн сангийн орлогын шилжүүлгийг 1040,4 сая төгрөгөөр бууруулан баталсан байна.

2.7.5. ТЕЗ-ийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар зардал, үр дүнтэй холбоотой гарсан зөрчлийн талаар

Аудитаар төсвийн зарцуулалт, эдийн засгийн ангилалтай холбоотой нийт 228.5 сая төгрөгийн зөрчил илэрч, 56,3 сая төгрөгийн алдааг залруулан 144,3 сая төгрөгийн зөрчилд зөвлөмж хүргүүлээ.

2.8. Эзэмшигчийн өмчийн талаар

2.8.1 Засгийн газрын хувь оролцоо

(сая төгрөгөөр)

Засгийн газрын хувь оролцоо	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Зөрүү
ОН-ийн байгууллага	47,050.4	42,711.4	-4,339.0
Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллага	75,776.2	85,004.3	9,228.1
ОНӨҮГ	20,768.5	21,339.0	570.5
Сангууд	7,843.3	7,548.9	-294.4
НИЙТ ДҮН	151,438.4	156603,9	5,165,5

Засгийн газрын хувь оролцооны үлдэгдэл өмнөх оноос 5165,5 сая төгрөгөөр буюу 3.4 хувиар өсч 156603,9 сая төгрөг болсон байна.

Засгийн газрын хувь оролцоог бүтцээр авч үзвэл орон нутгийн байгууллагын үлдэгдэл 4.3 сая төгрөгөөр буурсан, Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллагууд 9.2, ОНӨААҮГ-ийн Засгийн газрын сан 0.5 сая төгрөгөөр тус тус нэмэгдсэн байна.

2.8.2. Хуримтлагдсан үр дүнгийн талаар

АТЕЗ-ийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн Хуримтлагдсан үр дүнгийн оны эхний үлдэгдэл 29333.2 сая төгрөг, тайлант хугацааны үр дүн 5525.8 сая төгрөгөөр нэмэгдэж, 2016 оны эцэст 34859,0 сая төгрөгөөр тайлагнагдсан байна.

2.8.3. Дахин үнэлгээний нөөцийн талаар

ТЕЗ-ийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд дахин үнэлгээний нөөц нь үндсэн хөрөнгө данснаас хассантай холбоотойгоор 96.8 сая төгрөгөөр буурч, 2016 оны эцэст 17975.7 сая төгрөгөөр тайлагнагдсан байна.

2.9. Хөрөнгө оруулалтын талаар

2016 онд орон нутгийн хөрөнгө оруулалтаар санхүүжих 19 төсөл, арга хэмжээнд 334.1 сая төгрөг батлагдсан, гүйцэтгэлээр 209.3 сая төгрөг бөгөөд аймгийн Ерөнхий орлогын дансанд 129.5 сая төгрөгийг төвлөрүүлж, орон нутгийн хөрөнгө оруулалтын тайланд 112.9 сая төгрөгийг өглөгөөр бүртгэж тайлагнасан байна.

Гурав. Орон нутгийн төсөв болон тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллагын аудитын дүнгийн талаар

3.1 Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллагын талаар

Байгууллагын төрлөөрх санхүүгийн байдлын тайлан сая төгрөгөөр

Үзүүлэлт	Нийт дүн		Үүнээс:			
	2015 онд	2016 онд	ЭМС-ын сайд	ХАХНХ-ын сайд	БСШУ-ын сайд	БХБСайд
Мөнгөн хөрөнгө	0.1	0.1	0.1			
Авлага	107.0	115.8	1.0	7.7	107.1	
Бараа материал	4,605.6	6321.8	514.6	24.2	5,757.7	25.3
Нөөцийн бараа	700.4	0.0			0.0	
Үндсэн хөрөнгө	71,382.9	78622.6	6020.6	1,172.4	70,777.2	652.4
Нийт хөрөнгийн дүн	76,796.0	85,060.3	6,536.3	1,204.3	76,642.0	677.7
Өр төлбөр	850.166	56.0	17.3	1.8616	36.9	0.0
Цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	75,945.8	85,004.3	6,519.0	1,202.4	76,605.1	677.7
Өр төлбөр цэвэр	75,945.8	85,004.3	6,519.0	1,202.4	76,605.1	677.7
хөрөнгө/өмчийн дүн	76,796.0	85,060.3	6,536.3	1,204.3	76,642.0	677.7

3.1.1. Эрүүл мэндийн байгууллагууд:

Эрүүл мэндийн салбарын 18 сумын эрүүл мэндийн төвүүд, 5 өрхийн эмнэлгүүд нь 2016 онд 6099.6 сая төгрөгийн санхүүжилт авахаас 6099.6 сая төгрөгийн санхүүжилтийг бүрэн авч зарцуулсан байна. Тус байгууллагуудын авлагын үлдэгдэл 1.0 сая төгрөг, өглөгийн үлдэгдэл 17.3 сая төгрөг байна.

3.1.2 Боловсролын байгууллагууд:

Аймгийн хэмжээнд Ерөнхий боловсролын 36 сургууль, сургуулийн өмнөх боловсролын 42 цэцэрлэг, соёлын төв 23, насан туршийн боловсролын төв нийт 102 байгууллага тусгай зориулалтын шилжүүлэгээр улсын төсвийн санхүүжилт 47761.6 сая төгрөг, үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос 81.4 сая төгрөг бүгд 47843.0 сая төгрөгийн төсөв батлагдсан байна.

Салбарын хэмжээгээр авлага 107.1 сая төгрөг, өглөг 36.9 сая төгрөг, төсөвт байгууллагын өөрийн орлогын гүйцэтгэл 84.6 сая төгрөг байна. Үүнээс соёлын төвүүдийн өөрийн орлогын төлөвлөгөө 31.5 сая төгрөг, гүйцэтгэлээр 31.4 сая төгрөг байна.

Дөрөв. Төсвийн шууд захирагчийн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүнгийн талаар

Хөвсгөл аймгийн Орон нутгийн төсвийн шууд захирагчийн 192 байгууллагын 68.2 хувь буюу 131-н ТЗШилжүүлгийн байгууллага ба 31,8 хувь буюу 56 орон

нутгийн төсвийн байгууллага байна. Орон нутгийн байгууллагын төсвийн шууд захирагчийн 31 байгууллагын санхүүгийн тайланд аудит хийж дүгнэлт гаргасан болно.

Хөвсгөл аймгийн Орон нутгийн 56 байгууллага аудитад хамрагдсанаас 55 байгууллагын санхүүгийн тайланд зөрчилгүй санал дүгнэлт өгч ажилласан.

Хөвсгөл аймгийн ТЭЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд тайлангаа нэгтгүүлдэг ТШЗ, Төсөл сан, ОНӨҮГ-уудын санхүүгийн тайланд илэрсэн зөрчлүүдийг хавсралт №2-оор харуулав.

Тав.Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүнгийн талаар

Аймгийн хэмжээнд Ерөнхий аудиторын баталсан хуваарийн дагуу 24 төсвийн төвлөрүүлэн захирагч, 1 ТЭЗ-ийн санхүүгийн тайланд аудит хийх төлөвлөгөөтэйгээс батлагдсан хуваарийн дагуу бүрэн хамрууллаа.

Зургаа. Орон нутгийн сан, төсөл хөтөлбөрийн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүнгийн талаар

Хөвсгөл аймгийн төсөл сангийн тайланд 24 сумын орон нутгийн хөгжлийн сан, 23 сумын сум хөгжүүлэх сан болон аймгийн сум хөгжүүлэх сан зэрэг 57 сан, төсөл хөтөлбөрүүдийн 2016 оны жилийн эцсийн тайланг аудитад хамрууллаа.

А. Сумдын “Сум хөгжүүлэх сан”-гийн талаар: Сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн авлагатай холбоотой 1808.8 сая төгрөгийн зөрчил илэрч, зөвлөмж хүргүүлэв.

Б. Захиалагчийн хяналтын зардлын аудитын талаар: Захиалагчийн хяналтын зардлаас нийт 7,1 сая төгрөгөөр бичиг хэргийн материал худалдаж авсан, аймгийн ХААА-ны интернетийн төлбөрт 2,2 сая төгрөг зэрэг нийт 9.3 сая төгрөгийг зарцуулж, бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний зардлын гүйцэтгэлээр тайлагнасан байна. Дээрх зардлуудыг зориулалтын бус зүйлд зарцуулсан бөгөөд гүйцэтгэгч байгууллагын дансаар дамжуулаагүй шууд зарцуулсан нь гүйцэтгэгч байгууллагын бүртгэлд тусгаагүй, орлого аваагүй, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.4.1 “аж ахуйн бүх ажил, гүйлгээ”, 14.4.6 “бүх зардал” гэсэн нягтлан бодох бүртгэлд заавал бүртгэнэ гэсэн заалтуудыг зөрчсөн байна. Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаар бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамжийн зардлын батлагдсан төсөв 115.3 сая төгрөг, гүйцэтгэлээр 28.5 сая төгрөг ба 277,1 сая төгрөгийг аймгийн ерөнхий орлогын дансанд төвлөрүүлсэн байна.

В. “Аймгийн сум хөгжүүлэх сан”-гийн аудитын талаар: ХААН банкин дахь нийт 1065,7 сая төгрөгийн зээлийн эх үүсвэрийг тусгайлсан данс нээж байршуулаагүйгээс зээлийн эргэн төлөлт, сангийн эх үүсвэр, мөнгөн хөрөнгийн орлого, зарлагын гүйлгээг хянах боломжгүй байна.

Сум хөгжүүлэх сангийн ХААН банк дахь үлдэгдэл оны эхний байдлаар 379,4 сая төгрөг, жилийн эцсийн байдлаар 316,3 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй гэж ХААН банк тооцоог ирүүлдэг боловч тусгайлсан дансгүй тул тулган баталгаажуулах боломжгүй байна.

Аймгийн засаг даргын ХААН банкны Хөвсгөл салбарын захиралтай байгуулсан гэрээний 2.3-т “Зээлийн сангийн мөнгөн хөрөнгөд гэрээний хугацаанд хүү тооцохгүй” гэж тусгаснаар мөнгөн хөрөнгийн чөлөөт үлдэгдэлд хүү тооцож аваагүй, зээлийн хүү жилийн 7 хувь гэж зааснаар зээлийн хүүгийн орлого ХААН

банкны ашиг болж байгаа зэрэг зөрчилтэй холбогдуулан аймгийн Засаг даргад зөвлөмж хүргүүлэн ажиллалаа.

Тайлант онд төрийн санд байршиж буй дансанд 1 зээлдэгчтэй холбоотой төвлөрсөн зээлийн 1,3 сая төгрөгийн хүүгийн орлогоор сангийн эх үүсвэр нэмэгдсэн байна.

Г. Мал хамгаалах сангийн аудитын талаар: Мал хамгаалах сангийн өвс тэжээлийн 2012-2014 онд үүссэн гэрээний хугацаа дууссан авлага 47.1 сая төгрөг, 2015 онд үүссэн авлага 22.0 сая төгрөг бүгд 69.1 сая төгрөг, 2016 онд шинээр үүссэн 40.6 сая төгрөгийн авлагатай, өвс тэжээлийн хэвийн хорогдол 2016 онд 744 боодол буюу 14,88 тн 5.2 сая төгрөг тооцож бүртгэлээс хассан боловч устгалт хийгдээгүй байна.

Д. “Засаг дарга” дансны аудитын талаар: Төсвийн тухай хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.2.2 заалтыг зөрчиж АИТХ-ын 2016 оны 04 дүгээр сарын 06-ны өдрийн 01 дүгээр тогтоолоор баталсан төсвийн тодотголоор “Засаг дарга” дансанд 20.9 сая төгрөгийг баталж, улсын төсвийн хөрөнгөөр хийгдсэн төсөл арга хэмжээг нэмж санхүүжүүлсэн байна.

Долоо. ОНӨААТҮГ-ын санхүүгийн тайлангийн аудитын дүнгийн талаар

Орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газрууд болон төсвөөс санхүүгийн дэмжлэг авч буй нийт 40 байгууллагын санхүүгийн тайланд аудит хийхээс 39 байгууллагын санхүүгийн тайланд аудит хийсэн болно. Аудитаар нийт 459.3 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрч, 77.0 сая төгрөгийн алдааг залрууллаа.

Найм. Төсвийн ерөнхийлөн захирагч болон түүний харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд хийсэн аудитын дүнгийн талаар

ТЕЗ-ийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нэгтгэгдсэн аймгийн орон нутгийн байгууллагууд болон ЕБС-иуд, төсөл сангийн санхүүгийн тайланд 100 хувь аймгийн аудитын газрын аудитор, шинжээч нар, бусад тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллагууд болон ОНӨААТҮГ-ын санхүүгийн тайланд гэрээгээр хараат бус аудитын компаний аудитор нар аудитыг хийсэн.

Ерөнхий аудиторын баталсан санхүүгийн тайлангийн аудитын төлөвлөгөөгөөр нийт 316 байгууллагад аудит хийх төлөвлөгөөтэйгээс гүйцэтгэлээр 315 байгууллагад аудит хийгдэж “Түнэл-Ач” ОНӨААТҮГ санхүүгийн тайланг тайлан хоцроож ирүүлсэн тул баталгаажуулаагүй болно. Аудитаар 118 байгууллага, 24 ТТЗ-ийн нэгтгэсэн тайлан, 5 төсөл сангийн тайлан, 2 ОНӨААТҮГ-ын санхүүгийн тайланд санал дүгнэлт гаргаснаас 2 тайланд буюу 1.3 хувьд “Хязгаарлалттай” санал дүгнэлт, 149 байгууллага, төсөл сан, ОНӨААТҮГ-ын буюу 98.7 хувьд нь “Зөрчилгүй” санал дүгнэлт өгсөн байна. “Хөвсгөл дулаан ХХК”, “Хөвсгөл ус чандмань ХХК”, “УСНААК ХХК” ОНӨААТҮГ –ууд татан буугдсантай холбогдуулан 2016 оны 9 дүгээр сарын 30-ны байдлаарх дуусгалтын тайланг баталгаажуулсан боловч санал дүгнэлт гаргаагүй болно.

Аудитаар нийт 3302,6 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрснээс аудитын явцад 330,6 сая төгрөгийн алдааг залруулж, орон тоо хэтрүүлэн ажиллуулсантай холбогдуулан албан шаардлага хүргүүлэн, 3080,2 сая төгрөгийн зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргахгүй байх талаар зөвлөмж хүргүүлсэн.

№	“Хязгаарлалттай” дүгнэлт авсан байгууллага	“Хязгаарлалттай” санал, дүгнэлтийн шалтгаан
1	Ханх сумын ЗДТГ	Ханх сумын ЗДТГ-ын шууд захирагч нь Үндсэн хөрөнгийн авто тээврийн хэрэгсэлд бүртгэлтэй 19900,0 мянган төгрөгийн авто машин биетээр оршихгүй, дутагдуулан шүүхийн шийдвэрээр барьцаанд хураалгасан, 11,6 сая төгрөгийн өр төлбөр үүсгэсэн, 7,5 сая төгрөгийн насжилттай авлага барагдуулахгүй байгаа зэрэг зөрчил нь санхүүгийн тайлангийн оршин байх, хамааралтай байх, иж бүрэн байх, хэмжилт, үнэн зөв байдал гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.
2	Ханх сумын ТТЗ-ийн нэгтгэсэн тайлан	Ханх сумын ТТЗ санхүүжилт 20164,7 мянган төгрөгөөр тасарсан байна. Ханх сумын ИТХурлын тогтоол гарч тэмдэгтийн хураамжийг төрийн сангаар дамжуулаагүй шууд зарцуулснаас /Хууль хяналтын байгууллагаар шалгагдаж байгаа/ сумын ОН Орлого тасарсан байна. Орон нутгийн орлого 28651,6 мянган төгрөгөөр тасарсан ба үндсэн хөрөнгийн авто тээврийн хэрэгсэлд бүртгэлтэй 19900,0 мянган төгрөгийн авто машин биетээр оршихгүй, дутагдуулан шүүхийн шийдвэрээр барьцаанд хураалгасан зэрэг зөрчил нь санхүүгийн тайлангийн оршин байх, хамааралтай байх, иж бүрэн байх, хэмжилт, үнэн зөв байдал гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Орон нутгийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн аудитаар хөндөгдсөн гол асуудлуудыг тайлангийн 11 дэх заалтад хураангуйлан тэмдэглэв.

Ес. Олж тогтоосон гол эрсдэлүүд, түүний үр дагавар:

Аудитын төлөвлөгөөний дагуу аудитын эрсдэлийг тогтоож, батламж мэдэгдлүүдийн хүрээнд данс бүрээр хяналтын болон нарийвчилсан 32 горим, сорил гүйцэтгэв.

Үр дагаврыг тодорхойлбол: Зарим төсвийн шууд захирагчийн санхүүгийн тайлан дахь *“Орон нутгийн орлогын төлөвлөгөөг биелүүлээгүй, гүйцэтгэл буруу гаргасан, төсөвт байгууллагын өөрийн орлогыг төрийн сангийн дансанд төвлөрүүлээгүй, бүртгэлд бүртгээгүй төлбөр төлсөн, ажил гүйлгээг нягтлан бодох бүртгэлд бүрэн бүртгээгүй, өглөг, авлагын үлдэгдлийг тулган баталгаажуулаагүй, хөрөнгийн үлдэгдлийг тоолж баталгаажуулаагүй зэрэг/ зөрчлүүд нь санхүүгийн тайлангийн оршин байх, хамааралтай байх, иж бүрэн байх, хэмжилт, үнэн зөв байдал гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.*

Арав. Гол, онцлог гүйлгээний талаарх (тохиромжтой бол) тайлбар:

Хөвсгөл аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан материаллаг хэмжээний алдаатай илэрхийлэгдээгүй гэдгийг, түүнийг бэлтгэн гаргахад баримталсан бодлого, зарчмуудыг үнэлж, аудитын явцад цаг хугацааны хязгаардагдмал байдлаас шалтгаалан балансын дансдын үлдэгдлийг түүвэрлэн тулган шалгасан ба санхүүгийн тайланд нөлөөлөхүйц хэмжээний дүнтэй аудитад хамрагдаагүй дансдын ажил гүйлгээ, үлдэгдэл, тооцооллуудыг нарийвчилсан сорилын аргаар шалгалаа. /ТАБ-СТА-В-3/

Эдгээр шалгасан нарийвчилсан сорил нь Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд тайлангаа нэгтгүүлдэг сумдын ТТЗ-ийн нэгтгэсэн тайлангууд, АИТХ, АЗДТГ, БОГ, аймгийн Засаг дарга, Халамжийн сан зэрэг төсөвт байгууллагууд, Мал хамгаалах сан, СХСан, Захиалагчийн хяналтын зардал зэрэг төсөл сангууд, “Хөвсгөл дулаан”, “Хөвсгөл эрчим”, “Усчандмань”, “УСНААК”, “Хөвсгөл Ус суваг”ХХК, ОНӨААТҮГ-ууд, Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар, зэрэг тусгай шилжүүлгийн

байгууллагуудын 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ээр дуусгавар болсон жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангуудад аудит хийх явцад бидний анхаарлыг татсан санхүү, аж ахуйн үйл ажиллагаа, нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналтын системийн талаарх алдаа, зөрчил, асуудлуудыг аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитын дүгнэлтэд багтааж байгаа болно.

2016 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдөр Монгол улсын Ерөнхий аудиторов А/72 дугаар тушаалаар Хөвсгөл аймгийн ТЭЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд тайлангаа нэгтгүүлдэг байгууллагуудын хувьд итгэл үзүүлсэн байгууллага байхгүй байна.

Могойн гол ХК нь Компаний тухай хуулийн 94 дүгээр зүйлийн 94.1 заалтын дагуу аудит хийх хараат бус аудитын компанийг ТУЗ-аар сонгон шалгаруулж 2016 оны санхүүгийн тайлангаа баталгаажуулсан байна.

Арван нэг. Аудитаар илрүүлсэн гол зөрчлүүд, тэдгээрийг шийдвэрлэсэн талаар:

ТЭЗ-ийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн дүнгийн талаар болон аудитаар хөндөгдсөн гол асуудлуудыг дараах заалтад хураангуйлан тэмдэглэв.

Аудитын явцад материаллаг хэмжээний дараах алдаа илэрсэн байна. Үүнд:

1. Орон нутгийн орлогын төлөвлөгөө 115.2 хувийн гүйцэтгэлтэй буюу 1361.7 /8919.2-10280.9/ сая төгрөгөөр давж биелсэн ч бууны албан татвар 16.6 хувиар буюу 14.3 сая төгрөгөөр, дуудлага худалдааны орлого 64.6 хувиар буюу 45.3 сая төгрөгөөр, хувьцааны ногдол ашиг 32.1 хувиар буюу 20.0 сая төгрөгөөр, хөрөнгө борлуулсны орлого 5.7 хувиар буюу 2.1 сая төгрөгөөр, төсөвт байгууллагын өөрийн орлого 7.1 хувиар буюу 39.6 сая төгрөгөөр тус тус тасарсан байна.
2. Ханх сум тэмдэгтийн хураамжийн орлогоо төрийн сан дах орлогын дансанд төвлөрүүлээгүй данснаас гадуур зарцуулагдсанаас орон нутгийн орлого тасарсан байна.

Шийдвэрлэсэн: Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.3 дахь, 41 дүгээр зүйлийн 41.2.1 заалт, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4.5 заалтыг тус тус хэрэгжүүлэн ажиллах зөвлөмж хүргүүлэв.

3. Цагааннуур сумын ЕБС - Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, зүйлс зардлын гүйцэтгэл 18,0 сая төгрөг, үүнээс 12.5 сая төгрөгөөр хөрөнгө бэлтгэсэн, Цагаан-Уул сумын ЗДТГ - тээвэр шатахууны зардлаас 6,0 сая төгрөгөөр өвс тэжээл бэлтгэсэн, Хатгал тосгоны ЕБС - хичээл үйлдвэрлэлийн зардлаас 4.9 сая төгрөгийн зардлыг, БҮТЭЗардлаас 8.2 сая төгрөгийг зардлын эдийн засгийн ангиллын дагуу зарцуулаагүй зэрэг зөрчил нь Сангийн сайдын 2014 оны 55 дугаар тушаалаар баталсан зардлын эдийн засгийн ангилалтай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн: Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.2 заалтын дагуу батлагдсан төсвийн хүрээнд зардал гаргаж байх, Сангийн сайдын 2014 оны 55 дугаар тушаалаар баталсан зардлын эдийн засгийн ангилалтай нийцүүлэн зарцуулж байх зөвлөмж хүргүүлэв.

4. “Хөвсгөл дулаан ХХК” ОНӨҮГ-ын ТУЗ-ийн шийдвэрээр ОХУ-ын Буриад улсын Түнхэн аймагт нутгийн өөрөө удирдах байгууллагын чадавхийг бэхжүүлэх сургалт, зохион байгуулах, сургалтын бэлтгэл ажил хангуулах, ТУЗ-ийн

гишүүдийг ОХУ-ын Буриад улсын Түнхэн аймагт ажиллах зардал гаргах, ажилчдыг ОХУ-ын Буриад улсын Улаан-Үүд хотын дулааны станцын шугам сүлжээ, техник технологийн шинэчлэлттэй танилцаж, туршлага судлах, үндсэн хөрөнгө бэлтгэх зэрэгт 39.3 сая төгрөгийн зардал гаргаж батлагдсан зардлыг хэтрүүлсэн, Компаний тухай хуулийн 76 дугаарт заасан төлөөлөн удирдах зөвлөлийн бүрэн эрхийг хэтрүүлсэн байна.

Шийдвэрлэсэн: Төсвийн тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн 23.9.1 заалтыг үндэслэн ОНӨҮГ-уудын төсвийн үр ашгийг дээшлүүлэн орон нутгийн өмчид ногдох хувьцааны ногдол ашгийг төсөвт төвлөрүүлэхээр орон нутгийн төсөв батлуулж гүйцэтгэлийг хангуулан ажиллах.

Орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдүүдийн ТУЗ-ын гишүүд Компаний тухай хуулийн 76 дугаарт заасан зөвлөлийн бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэн ажиллаж батлагдсан төлөвлөгөөний хүрээнд зардал гаргах, түүнд тавих хяналтыг сайжруулан ажиллах зөвлөмж хүргүүлэв.

5. “Хөвсгөл ус суваг ХХК” ОНӨҮГ –ын үндсэн хөрөнгөд бүртгэлтэй 5.1 км буюу 234.6 сая төгрөгийн /үлдэх өртөг-107.8 сая төг/-ийн үнэтэй цэвэр усны шугам сүлжээний хөрөнгө дутагдсан, биетээр оршин байхгүй байна. Хуучин шугам сүлжээг тухайн үед комисс томилогдож хүлээж аваагүйгээс хөрөнгө аудитаар биетээр дутагдаж байна. Улмаар татан буугдсан компаниудын хөрөнгө хүлээлцэх ажлын хэсэг хөрөнгийг баталгаажуулаагүй, дутагдсан хөрөнгийг шийдвэрлээгүй байна.

Шийдвэрлэсэн: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.2.1 заалтыг үндэслэн орон нутгийн өмчийн хөрөнгийн үлдэгдлийг баталгаажуулах, дутагдсан хөрөнгийн асуудлыг шийдвэрлэх.

6. “Бүс орон нутгийн хөгжлийг дэмжих сан, Өрх гэрийн үйлдвэрлэлийг дэмжих сан болон Аймгийн үйлдвэржилтийг дэмжих сан”-ийн ажиллах гэрээнд: Банк дамжуулан олгосон зээл эргэн төлөгдөөгүйгээс үүдэн гарах аливаа хохирлыг банк хариуцахгүй, Зээлийн сангийн мөнгөн хөрөнгөнд хүү тооцохгүй, Олгосон зээл эргэн төлөгдөж дуусах хүртэл хугацаанд ХААН банкнаас эх үүсвэрийг буцаан татахгүй гэсэн нөхцөлтэйгээр аймгийн Засаг дарга, ХААН банкны Хөвсгөл салбарын захирал нарын хийсэн гэрээний дагуу зээлийн хүүгийн орлого тооцогдохгүй байна. Жилийн эцэст 316.3 сая төгрөгийн эх үүсвэр тус банкинд чөлөөт үлдэгдлээр байршиж байна.

Шийдвэрлэсэн: АИТХ-ын 2016 оны 3 дугаар сарын 29-ний өдрийн 20 дугаар тогтоолыг үндэслэн зээлийн хөрөнгийн орлого, зарлагыг сар бүрийн төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээнд тусгах, Арилжааны банкт хийсэн гэрээнд өөрчлөлт оруулах, зээлийн үлдэгдлийг харилцагч бүрээр тулган баталгаажуулж, зээлийн чөлөөт үлдэгдлийг зориулалтын дагуу зарцуулж сангийн зорилтыг ханган ажиллах зөвлөмж хүргүүлэв.

7. АТЕЗ-ийн төсвийн гүйцэтгэлийн нэгтгэсэн тайлангаар сум хөгжүүлэх сангийн эргэж төлөгдөх зээлийн төлбөр 3257.7 сая төгрөг, гүйцэтгэлээр 36.3 хувь буюу 1182.6 сая төгрөг байна. Сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдэл 1808,8 сая төгрөг нь төсвийн гүйцэтгэлд нөлөөлөл үзүүлсэн байна.

Шийдвэрлэсэн: Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.3 дах заалтыг мөрдөж, төсвийг үр ашигтай удирдах, гүйцэтгэлийг хангуулж байх.

Засгийн газрын 2016 оны 153 дугаар тогтоолоор баталсан “Сум хөгжүүлэх сангийн хөрөнгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, тайлагнах, хяналт тавих журам”-ын 3.2. Сангийн үйл ажиллагааг аймгийн хэмжээнд нэгдсэн удирдлага, зохион байгуулалтаар хангах чиг үүргийг тухайн аймгийн Засаг дарга хэрэгжүүлнэ” заалтыг удирдлага болгон ажиллах зөвлөмж хүргүүлэв.

8. АТЕЗ санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн дүнг аудит хийсэн дүнтэй тулгахад авлага 7,0 сая төгрөг, өглөг 20.7 сая төгрөгөөр, Засгийн газрын хувь оролцоо 13.5 сая төгрөгөөр буюу нийт 41.23 сая төгрөгөөр зөрүүтэй нэгтгэгдсэн байна.

Шийдвэрлэсэн: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.10 заалтыг үндэслэн аудитын байгууллагаас зөвлөмж болгосон бүртгэлийн алдааны залруулгыг зөвшөөрч бүртгэсэн, аудит хийгдсэн санхүүгийн тайланг хянан нэгтгэж байх зөвлөмж хүргүүлэв.

9. Мал хамгаалах сангийн өвс тэжээлийн 2012-2016 онуудад үүссэн нийт 109.7 сая төгрөгийн авлагын 63 хувь нь өмнөх жилүүдээс дамжиж ирсэн он дамжсан авлага байгаа бөгөөд барагдуулах арга хэмжээ аваагүй, Мал хамгаалах сангийн өвс тэжээлийн хэвийн хорогдлоор 2016 онд 744 боодол буюу 14,88 тн 5.2 сая төгрөг тооцож бүртгэлээс хассан боловч устгалт хийгдээгүй байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8, 16 дугаар зүйлийн 16.5.2-заалт, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.2.1, 12.2.6 заалтыг тус тус хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Шийдвэрлэсэн: Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д “төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх”, 16 дугаар зүйлийн 16.5.2-д “батлагдсан төсөв, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх талаар төсвийн ерөнхийлөн захирагчтай байгуулсан гэрээний хүрээнд төсвийн хөрөнгийг удирдах, зарцуулалтад нь хяналт тавих”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.2.1 заалт жилийн санхүүгийн тайлан гаргахын өмнө болон бусад тохиолдолд хөрөнгө өр төлбөрийг тоолж баталгаажуулж байх заалтуудыг хэрэгжүүлэн хөрөнгө, өр төлбөрийг тооллогоор баталгаажуулж байх зөвлөмж хүргүүлэв.

10. Арбулаг, Цагааннуур, Эрдэнэбулган сумын ЭМТөвүүд “Цахим эрүүл мэнд хөтөлбөр-өөр ЭМЯ-аас 2012 онд нийлүүлсэн тус бүр 15.5 сая төгрөгийн программ хангамжийг одоо болтол ашиглаагүй атлаа тайлант онд 30.2 сая төгрөгийн элэгдэл байгуулж байгууллагын үр дүн бууруулсан МУ-ын “Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай” хуулийн 12.2, 20.2.24 заалтуудыг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн: Эрүүл мэндийн төвүүдэд “Цахим эрүүл мэнд хөтөлбөр”-өөр хэрэгжүүлсэн цахим програмын ашиглалтыг сайжруулах, гүйцэтгэлд хяналт тавьж ажиллах зөвлөмж хүргүүлэв.

Материаллаг бус алдаа зөрчил:

Аудитаар нийт 2734,2 сая төгрөгийн материаллаг бус алдаа, зөрчил илэрсэн болно.

Арван хоёр. Залруулагдаагүй алдаануудын талаарх тайлбар:

Аудитын явцад материаллаг болон материаллаг бус алдаанаас санхүүгийн тайланд **330,6** сая төгрөгийн алдааг залруулж, хууль, журам, заавар мөрдөөгүйгээс шалтгаалан гарсан **639,3** сая төгрөгийн алдааг залруулах боломжгүй байна.

Арван гурав. Анхаарал татахуйц асуудлын талаар

- Ханх сумын ТТЗ-ийн тэмдэгтийн хураамжийн орлогыг төрийн сан дах орлогын дансанд төвлөрүүлээгүй данснаас гадуур зарцуулсан байна.
- Ханх сумын ЗДТГ үндсэн хөрөнгөнд бүртгэлтэй байгаа Монгол мал хөтөлбөрөөр бэлтгэгдсэн 19.9 сая төгрөгийн авто машиныг тус сумын Засаг даргын тамгын газрын дарга Б.Баасансүрэнгийн нэхэмжлэлийн дагуу ШШГАлбаны шийдвэр гүйцэтгэгч хураан авснаар хөрөнгө дутагдсан байна.
- Төсвийн тухай хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.2.2 заалтыг зөрчиж АИТХ-ын 2016 оны 04 дүгээр сарын 06-ны өдрийн 01 дүгээр тогтоолоор баталсан төсвийн тодотголоор Шүүхийн шийдвэрийг үндэслэн 20.9 сая төгрөгийг МСҮТ-ийн дадлагын байрны засварын ажлын үлдэгдэл санхүүжилтэд баталж, улсын төсвийн хөрөнгөөр хийгдсэн төсөл арга хэмжээг нэмж санхүүжүүлсэн.
- “Хөвсгөл ус суваг ХХК” ОНӨҮГ-ын үндсэн хөрөнгөд бүртгэлтэй 5.1 км буюу 234.6 сая төгрөг/үлдэх өртөг-107,8 сая төг/ -ийн үнэтэй цэвэр усны шугам сүлжээний хөрөнгө дутагдсан байна.
- Халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн зардлын төсвийн зарцуулагдаагүй үлдэгдэл 1191.1 сая төгрөг байгаа зэргээс өөр **анхаарал татахуйц чухал асуудал** үгүй байна.

Арван дөрөв. Дараагийн аудитаар авч үзэх асуудлууд:

2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитын явцад Бүс орон нутгийн хөгжлийг дэмжих сангийн, Өрх гэрийн үйлдвэрлэлийг дэмжих сангийн болон Аймгийн үйлдвэржилтийг дэмжих сангийн зээлийн эргэн төлөлт, Сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн авлагын эргэн төлөлт болон “Хөвсгөл Ус суваг ХХК” ОНӨҮГ-ын үндсэн хөрөнгөд бүртгэлтэй 5.1 км буюу 234.6 сая төгрөгийн үнэтэй цэвэр усны шугам сүлжээ биетээр оршин байхгүй байгааг шийдвэрлэсэн эсэхийг дараагийн аудитаар авч үзэх болно.

Арван тав. Санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар илэрсэн зөрчлийн нэгтгэл:

Хөвсгөл аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн аудитаар нийт **3302,6** сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрсэн ба үүнээс **330,6** сая төгрөгийн алдаа зөрчлийг аудитын хугацаанд залруулан ажиллаж, **3080,2** сая төгрөгийн зөрчилд зөвлөмж өгч, аймгийн Засаг даргын орлогч 1 ажиллахаас 2 ажиллаж **орон тоо хэтрүүлэн ажилласантай холбогдуулан** зөрчлийг арилгах албан шаардлага хүргүүлсэн. Албан шаардлагын хариуг ирүүлээгүй болно.

Арван зургаа. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Хөвсгөл аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2015 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд Үндэсний аудитын газрын харьяа Хөвсгөл аймгийн аудитын газрын хийсэн аудитаар нийт 7 зөвлөмж өгсөн бөгөөд эдгээр зөвлөмжийн 85 хувийг хэрэгжүүлж, 15 хувийг буюу 1 зөвлөмжийн хэрэгжилт хангалтгүй байна.

Аудитаар өгсөн зөвлөмжийг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллаагүйгээс аудитаар аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд илэрсэн шинж чанарын хувьд материаллагаар тооцсон **568,4** сая төгрөгийн зөрчил нь өмнөх оны санхүүгийн тайлангаар илэрсэн шинж чанарын хувьд материаллаг зөрчлөөс буурсан боловч аудитаар илэрсэн зөрчилд дүн шинжилгээ хийж ажиллаагүй, ерөнхий нягтлан бодогчид эрх үүргээ хэрэгжүүлээгүй зэргээс алдаа зөрчил давтагдсаар байна.

Зөрчилгүй санал дүгнэлт

Хөвсгөл аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдлын нэгтгэсэн тайлан, санхүүгийн үр дүнгийн нэгтгэсэн тайлан, мөнгөн гүйлгээний нэгтгэсэн тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн нэгтгэсэн тайлан болон илчлэл тодруулгад тайлагнасан үлдэгдэл, ажил гүйлгээнүүд холбогдох хууль, УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан заавар, журмуудын дагуу материаллаг алдаагүй, үнэн зөв, шударга илэрхийлэгдсэн байна.

МЕНЕЖМЕНТИЙН ЗАХИДАЛ

Хөвсгөл аймгийн аудитын газар аудитын явцад илрүүлсэн зүйлсийг нэгтгэсэн менежментийн захидлыг Хөвсгөл аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчид зориулж бэлтгэсэн бөгөөд түүнд хяналтын сул тал, горимыг өөрчлөх замаар хяналтыг сайжруулах зөвлөмжийг өглөө.

Энэхүү менежментийн захидлын агуулга АОУС-ын дагуу хийгддэг ТАБ-ын аудитын горимоос урган гарсан болно. Бидний хэрэгжүүлсэн горим, сорил нь санхүүгийн тайлангийн санал дүгнэлт гаргахад зориулагдсан.

Тиймээс аудитын зөвлөмж нь дахин хяналт хийх үеийн нөхцөл байдлын талаархи бидний үнэлэлт, дүгнэлтийг тусгаж байгаа болно.

Төрийн аудитын байгууллага энэхүү зөвлөмжийг та бүхний бүртгэл, тайлагнал, хяналтын үйл ажиллагааг сайжруулах зорилготой бөгөөд харин зөвлөмжийг хүлээн авч, хэрэгжүүлэх нь танай үүрэг хариуцлага юм.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан Аймгийн засаг дарга болон Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн дарга Г.Сувд, Ерөнхий нягтлан бодогч Ц.Мөнхтуяа болон санхүүгийн ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

<i>Асуудал 1: Орон нутгийн орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэлийн талаар</i>	<i>Тэргүүлэх ач холбогдол №1</i>
---	---

ААГ-ын ажиглалт

-Орон нутгийн орлогын төлөвлөгөө 115.2 хувийн гүйцэтгэлтэй буюу 1361.7 /8919.2-10280.9/ сая төгрөгөөр давж биелсэн ч бууны албан татвар 16.6 хувиар буюу 14.3 сая төгрөгөөр, дуудлага худалдааны орлого 64.6 хувиар буюу 45.3 сая төгрөгөөр, хувьцааны ногдол ашиг 32.1 хувиар буюу 20.0 сая төгрөгөөр, хөрөнгө борлуулсны орлого 5.7 хувиар буюу 2.1 сая төгрөгөөр, төсөвт байгууллагын өөрийн орлого 7.1 хувиар буюу 39.6 сая төгрөгөөр тус тус тасарсан байна.

- Ханх сумын тэмдэгтийн хураамжийн орлого төрийн сан дах орлогын дансанд төвлөрүүлээгүй данснаас гадуур зарцуулагдсан учраас орон нутгийн орлого тасарсан байна.

ААГ-ын зөвлөмж

1. Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.3 дахь, 41 дүгээр зүйлийн 41.2.1 заалтуудыг мөрдөж, төсвийг үр ашигтай удирдах, гүйцэтгэлийг хангуулж байх.
2. Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4.5 заалтыг хэрэгжүүлэн “бүх орлогыг” заавал бүртгэнэ заалтыг хэрэгжүүлэн ажиллах.

Эрсдэл

Орлогыг үнэн зөв төлөвлөж бүртгэхгүй байх нь төсвийн сахилга алдагдах, зардлын эх үүсвэр дутагдахад хүрнэ.

Төсвийн захирагчийн хариу

АЗД-ын 06 тоот албан даалгавар гаргаж, төсвийг үр ашигтай удирдах, гүйцэтгэлийг

хангуулах талаар заавар зөвлөгөө өгч ажиллаж байна.

Асуудал 2: Зардлын талаар	Тэргүүлэх ач холбогдол №1
----------------------------------	----------------------------------

ААГ-ын ажиглалт

Цагааннуур сумын ЕБС - Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, зүйлс зардлын гүйцэтгэл 18,0 сая төгрөг, үүнээс 12.5 сая төгрөгөөр хөрөнгө бэлтгэсэн, Цагаан-Уул сумын ЗДТГ - тээвэр шатахууны зардалд мал хамгаалах сангийн 6,0 сая төгрөгийг зарцуулсан, Хатгал тосгоны ЕБС - хичээл үйлдвэрлэлийн зардлаас 4.9 сая төгрөгийн зардлыг, БҮТЭЗардлаас 8.2 сая төгрөгийг зардлын эдийн засгийн ангиллын дагуу зарцуулаагүй зэрэг зөрчил нь Сангийн сайдын 2014 оны 55 дугаар тушаалаар баталсан зардлын эдийн засгийн ангилалтай нийцэхгүй байна.

Эрсдэл

1.Холбогдох хууль, тогтоомжийг хэрэгжүүлэхгүй байх нь үргүй зардал гаргах эсрдэлтэй

ААГ-ын зөвлөмж

йн 3.Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.2 заалтыг хэрэгжүүлэн батлагдсан төсвийн хүрээнд зарлага гаргаж байх,
4. Сангийн сайдын 2014 оны 55 дугаар тушаалаар баталсан зардлын эдийн засгийн ангилалтай нийцүүлэн зарцуулж байх.

Төсвийн захирагчийн хариу

Зардлын эдийн засгийн ангиллыг баримтлах талаар төсөв захирагч нарт зөвлөмж хүргүүлэн ажиллах болно.

Асуудал 3: ТУЗ-ийн шийдвэр, мөнгөн хөрөнгийн зарцуулалтын талаар	Тэргүүлэх ач холбогдол №1
---	----------------------------------

ААГ-ын ажиглалт

Хөвсгөл дулаан ХХК” ОНӨҮГын ТУЗ-ийн шийдвэрээр ОХУ-ын Буриад улсын Түнхэн аймагт нутгийн өөрөө удирдах байгууллагын чадавхийг бэхжүүлэх сургалт, зохион байгуулах, сургалтын бэлтгэл ажил хангуулах, ТУЗ-ийн гишүүдийг ОХУ-ын Буриад улсын Түнхэн аймагт ажиллах зардал гаргах, ажилчдыг ОХУ-ын Буриад улсын Улаан-Үүд хотын дулааны станцын шугам сүлжээ, техник технологийн шинэчлэлттэй танилцаж, туршлага судлах, үндсэн хөрөнгө бэлтгэх зэрэгт 39.3 сая төгрөгийн зардал гаргаж батлагдсан төсвийн зардлыг хэтрүүлсэн байна.

Эрсдэл

Батлагдсан төсвийг хүрээнд орон нутгийн өмчийн хөрөнгийг зарцуулахгүй байх нь орон нутгийн хөрөнгийн үр ашиг алдагдахад хүргэнэ. Х. Э ба Ү,

ААГ-ын зөвлөмж

5.Төсвийн тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн 23.9.1 заалтыг үндэслэн ОНӨҮГ-уудын төсвийн үр ашгийг дээшлүүлэн орон нутгийн өмчид ногдох хувьцааны ногдол ашгийг төсөвт төвлөрүүлэхээр орон нутгийн төсөв батлуулж гүйцэтгэлийг хангуулан ажиллах.
6. Орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдүүдийн ТУЗ-ын гишүүд Компаний тухай хуулийн 76 дугаарт заасан зөвлөлийн бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэн ажиллаж батлагдсан төлөвлөгөөний хүрээнд зардал гаргах, түүнд тавих хяналтыг сайжруулан ажиллах.

Төсвийн захирагчийн хариу

		ОНӨҮГ-уудын үр ашгийг дээшлүүлэх, зардлыг бууруулах талаар ТУЗ-уудад чиглэл өгч ажиллаж байна.
Асуудал 4: Үндсэн хөрөнгийн талаар		Тэргүүлэх ач холбогдол №2
<u>ААГ-ын ажиглалт</u>		<u>ААГ-ын зөвлөмж</u>
“Хөвсгөл ус суваг ХХК” ОНӨҮГ –ын үндсэн хөрөнгөд бүртгэлтэй 5.1 км буюу 234.6 сая төгрөгийн /үлдэх өртөг-107807.6 мян.төг/ -ийн үнэтэй цэвэр усны шугам сүлжээний хөрөнгө дутагдсан, биетээр оршин байхгүй байна.		7. Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.2.1 дах “жилийн санхүүгийн тайлан гаргахын өмнө болон бусад тохиолдолд хөрөнгө өр төлбөрийг тоолж баталгаажуулж байх заалтуудыг хэрэгжүүлэн хөрөнгө, өр төлбөрийг тоолж баталгаажуулж байх” заалтыг үндэслэн орон нутгийн өмчийн хөрөнгийн үлдэгдлийг баталгаажуулах, дутагдсан хөрөнгийн асуудлыг шийдвэрлэх.
<u>Эрсдэл</u>		<u>Төсвийн захирагчийн хариу</u>
Санхүүгийн тайланг холбогдох заавар журмын дагуу гаргахгүй байх нь тайлан хэрэглэгчдийн буруу мэдээллээр хангах эрсдэлтэй.		Дутагдсан хөрөнгийн асуудлыг судалж шийдвэрлэнэ.
Асуудал 5: Аймгийн сум хөгжүүлэх сангийн талаар		Тэргүүлэх ач холбогдол №2
<u>ААГ-ын ажиглалт</u>		<u>ААГ-ын зөвлөмж</u>
“Бүс орон нутгийн хөгжлийг дэмжих сан”, “Өрх гэрийн үйлдвэрлэлийг дэмжих сан” болон “Аймгийн үйлдвэржилтийг дэмжих сан”-ийн ажиллах гэрээнд: Банк дамжуулан олгосон зээл эргэн төлөгдөөгүйгээс үүдэн гарах аливаа хохирлыг банк хариуцахгүй, Зээлийн сангийн мөнгөн хөрөнгөнд хүү тооцохгүй, Олгосон зээл эргэн төлөгдөж дуусах хүртэл хугацаанд ХААН банкнаас эх үүсвэрийг буцаан татахгүй гэсэн нөхцөлтэйгээр аймгийн Засаг дарга, ХААН банкны Хөвсгөл салбарын захирал нарын хийсэн гэрээний дагуу зээлийн хүүгийн орлого тооцогдохгүй байна. Жилийн эцсийн байдлаар 316.3 сая төгрөгийн эх үүсвэр тус банкинд чөлөөт үлдэгдлээр байршиж байна.		8. АИТХ-ын 2016 оны 3 дугаар сарын 29-ний өдрийн 20 дугаар тогтоолыг үндэслэн зээлийн хөрөнгийн орлого, зарлагыг сар бүрийн төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээнд тусгах, арилжааны банктай хийсэн гэрээнд өөрчлөлт оруулах 9. Зээлийн үлдэгдлийг харилцагч бүрээр тулган баталгаажуулж, зээлийн чөлөөт үлдэгдлийг зориулалтын дагуу зарцуулж сангийн зорилтыг ханган ажиллах.
		<u>Төсвийн захирагчийн хариу</u>
		Эх үүсвэрийн данснаас зарлага гаргах боломжгүй, банкны салбарын НББОУС-аар

Эрсдэл

Санхүүгийн тайланг холбогдох заавар журмын дагуу гаргахгүй байх нь тайлан хэрэглэгчдийн буруу мэдээллээр хангах эрсдэлтэй.

зохицуулагдаж байгаа асуудал болно. Мөн ХААН банк эрсдлийг дааж байгаа тул хүүгийн орлогыг манай тал авахгүйгээр гэрээ байгуулсан болно.

Асуудал 6: Сум хөгжүүлэх сангийн талаар	Тэргүүлэх ач холбогдол №2
<u>ААГ-ын ажиглалт</u> АТЕЗ-ийн төсвийн гүйцэтгэлийн нэгтгэсэн тайлангаар сум хөгжүүлэх сангийн эргэж төлөгдөх зээлийн төлбөр 3257.7 сая төгрөг, гүйцэтгэлээр 36.3 хувь буюу 1182.6 сая төгрөг байгаа нь сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдэл 1808.8 сая төгрөг байна.	<u>ААГ-ын зөвлөмж</u> 10.Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14,2.3 дах заалтыг мөрдөж, төсвийг үр ашигтай удирдах, гүйцэтгэлийг хангуулж ажиллах. 11. Засгийн газрын 2016 оны 153 дугаар тогтоолоор баталсан “Сум хөгжүүлэх сангийн хөрөнгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, тайлагнах, хяналт тавих журам”-ын 3.2. Сангийн үйл ажиллагааг аймгийн хэмжээнд нэгдсэн удирдлага, зохион байгуулалтаар хангах чиг үүргийг тухайн аймгийн Засаг дарга хэрэгжүүлнэ” заалтыг удирдлага болгон ажиллах. <u>Төсвийн захирагчийн хариу</u> Аудитын зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажиллана.
Асуудал 7: Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан	Тэргүүлэх ач холбогдол №2
<u>ААГ-ын ажиглалт</u> АТЕЗ санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн дүнг аудит хийсэн дүнтэй тулгахад авлага 7,0 сая төгрөг, өглөг 20.7 сая төгрөгөөр, Засгийн газрын хувь оролцоо 13.5 сая төгрөгөөр буюу нийт 41.2 сая төгрөгөөр зөрүүтэй нэгтгэгдсэн байна.	<u>ААГ-ын зөвлөмж</u> 12.Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 зугаар зүйлийн 20.2.10. заалт “аудитын байгууллагаас зөвлөмж болгосон бүртгэлийн алдааны залруулгыг мэргэжлийн түвшинд хянан, удирдлагад танилцуулах, зөвшөөрсөн тохиолдолд тухайн санхүүгийн жил, улирлын тайланд залруулга хийх, зөвшөөрөөгүй тохиолдолд аудиторт үндэслэл бүхий тайлбар хүргүүлэх” заалтын дагуу аудит хийгдсэн санхүүгийн

тайланг нэгтгэж, хяналт тавьж ажиллах.

Эрсдэл

Аудитаар баталгаажсан тайлангийн дүнгээр санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан гаргахгүй байх нь хэрэглэгчдэд хүрэх тайлан зөрүүтэй илэрхийлэгдэх эрсдэлтэй. Э ба Ү, Т, О, Х

Төсвийн захирагчийн хариу

Түүвэрт хамрагдсан байгууллагуудын тайлангийн дүнд алдаа гарснаар, мөн буруу илэрхийлсэн тайланг аудитаар илрүүлээгүйтэй холбоотой аудит хийгдсэн зарим тайлангийн дүн өөрчлөгдсөн болно.

Асуудал 8: Мал хамгаалах сангийн талаар	Тэргүүлэх ач холбогдол №2
<u>ААГ-ын ажиглалт</u> Мал хамгаалах сангийн өвс тэжээлийн 2012-2016 онуудад үүссэн нийт 109.7 сая төгрөгийн авлагын 63 хувь нь өмнөх жилүүдээс дамжиж ирсэн он дамжсан авлага байгаа бөгөөд барагдуулах арга хэмжээ аваагүй, Мал хамгаалах сангийн өвс тэжээлийн хэвийн хорогдолоор 2016 онд 744 боодол буюу 14,88 тн 5.2 сая төгрөг тооцож бүртгэлээс хассан боловч устгалт хийгдээгүй байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8, 16 дугаар зүйлийн 16.5.2- заалт, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.2.1, 12.2.6 заалтыг тус тус хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.	<u>ААГ-ын зөвлөмж</u> 13.Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д “төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх”, 16 дугаар зүйлийн 16.5.2-д “батлагдсан төсөв, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх талаар төсвийн ерөнхийлөн захирагчтай байгуулсан гэрээний хүрээнд төсвийн хөрөнгийг удирдах, зарцуулалтад нь хяналт тавих”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.2.1 заалт жилийн санхүүгийн тайлан гаргахын өмнө болон бусад тохиолдолд хөрөнгө өр төлбөрийг тоолж баталгаажуулж байх заалтуудыг хэрэгжүүлэн хөрөнгө, өр төлбөрийг тооллогоор баталгаажуулж байх.
<u>Эрсдэл</u> Өр, авлагын үлдэгдлийг тулган баталгаажуулахгүй, төлж барагдуулахгүй байх нь төсвийн хөрөнгө үрэгдэж шамшигдах эрсдэлтэй.	<u>Төсвийн захирагчийн хариу</u> Аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажиллана.
Асуудал 9: Үндсэн хөрөнгийн ашиглалтын талаар	Тэргүүлэх ач холбогдол №2
<u>ААГ-ын ажиглалт</u>	<u>ААГ-ын зөвлөмж</u>

Арбулаг, Цагааннуур, Эрдэнэбулган сумын ЭМТөв Цахим эрүүл мэнд хөтөлбөрөөр ЭМЯ-аас 2012 онд нийлүүлсэн тус бүр 15.5 сая төгрөгийн программ хангамжийг одоо болтол ашиглаагүй атлаа тайлант онд 30.2 сая төгрөгийн элэгдэл байгуулж байгууллагын үр дүн бууруулсан МУ-ын "Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай" хуулийн 12.2, 20.2.24 заалтуудыг зөрчсөн байна.

Эрсдэл

Санхүүгийн тайланг холбогдох заавар журмын дагуу гаргахгүй байх нь тайлан хэрэглэгчдийн буруу мэдээллээр хангах эрсдэлтэй.

14.Эрүүл мэндийн төвүүдэд "Цахим эрүүл мэнд хөтөлбөр"-өөр хэрэгжүүлсэн цахим програмын ашиглалтыг сайжруулах, гүйцэтгэлд хяналт тавьж ажиллах.

Төсвийн захирагчийн хариу

ЭМЯ-ны програм хангамжийн хяналтын хороо цахим програмыг хүлээж аваагүй, ашиглаагүй өдийн хүрсэн байна. Дэлхийн банкны төслөөр цахим эрүүл мэнд хөтөлбөр хэрэгжихээр болжуг програмыг ашиглах боложгүй болсон.

МЕНЕЖМЕНТИЙН ЗАХИДЛЫГ

ХЯНАСАН:

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Г.ОЮУНГЭРЭЛ Огноо:

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР

Г.ЭРДЭНЭЧИМЭГ Огноо: 2017.04.19

БЭЛТГЭСЭН:

АХЛАХ АУДИТОР
АУДИТОР

Л.ЭНХ-АМГАЛАН Огноо: 2017.04.17
Л.МАГСАРЖАЛАМ Огноо: 2017.04.17

Хөвсгөл аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагч

АУДИТ ХИЙГДСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН

/ мянган төгрөгөөр/

Тайлангийн үзүүлэлт	Тодруулга	2015 оны 12-р сарын 31	2016 оны 12-р сарын 31
Эргэлтийн хөрөнгө		19353089.17	22025960.54
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө	3а,3б	3,763,691.92	5,132,269.23
Авлага	5а,5б,6а,6б	8,043,518.58	7,645,006.26
Урьдчилгаа	7а,7б	20,568.69	935.45
Бараа материал	8а,8б,8в	6,662,695.15	9,035,246.60
Нөөцийн бараа	9а	862,614.83	32,003.00
Бусад эргэлтийн хөрөнгө			180,500.00
Эргэлтийн бус хөрөнгийн дүн		138,734,689.29	140,676,079.81
Үндсэн хөрөнгө	12а,12б,12в	138,734,689.29	140,676,079.81
Биет хөрөнгө		138,337,948.62	140,087,705.51
Биет бус хөрөнгө	13	396,740.67	588,374.30
Нийт хөрөнгийн дүн		158,087,778.46	162,702,040.35
Богино хугацаат өр төлбөр	15а, 15б	2,998,334.52	2,880,857.85
Богино хугацаат зээлийн өглөг	16а,16б	406,113.01	-
Өглөг	17а, 17б	2,584,102.90	2,867,857.13
Урьдчилж орсон орлого	18а, 18б	8,118.61	13,000.72
Урт хугацаат өр төлбөр	19	3,651,062.86	3,217,277.77
Урт хугацаат зээл	20а, 20б	3,651,062.86	3,217,277.77
Цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн		151,438,381.08	156,603,904.74
Засгийн газрын байгууллагын хувь оролцоо		151,438,381.08	156,603,904.74
Хуримтлагдсан үр дүн		29,333,191.83	34,859,036.51
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү		18,072,559.02	17,975,704.76
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн нийт дүн		158,087,778.46	162,702,040.36

АУДИТ ХИЙГДСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ҮР ДҮНГИЙН ТАЙЛАН

Тайлангийн үзүүлэлт	Тодруулга	2015 оны 12-р сарын 31	2016 оны 12-р сарын 31
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН		151,982,040.87	102,456,342.06
ТАТВАРЫН ОРЛОГО		8,674,508.71	9,732,277.62
Орлогын албан татвар		5,892,456.55	6,165,607.91
Хувь хүний орлогын албан татвар		6,826,948.15	7,279,653.61
Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт		(943,222.50)	(1,114,045.70)
Орлогыг нь тухай бүр тодорхойлох боломжгүй ажил,үйлчилгээ хувиараа эрхлэгч		8,730.90	-
Хөрөнгийн албан татвар		791,030.59	923,529.49
Бусад татвар, төлбөр ,хураамж		1,991,021.57	2,643,140.22
ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1а, 1б	45,819,920.65	33,387,657.39
Нийтлэг татварын бус орлого		27,762,403.32	14,191,905.99
Хөрөнгийн орлого		52,380.00	34,345.70
Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг		18,005,137.33	19,161,405.70
ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО		97,487,611.51	59,336,407.05
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	2а, 2б	135,364,941.26	93,907,849.00
УРСГАЛ ЗАРДАЛ		129,036,369.71	91,343,447.53
БАРАА,АЖИЛ ҮЙЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ		69,952,412.64	73,656,711.44
Цалин хөлс болон нэмэгдэл ,урамшил		40,872,644.33	41,047,128.80
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл		4,484,223.94	4,538,212.72
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал		5,930,035.28	6,511,624.28
Хангамж бараа материалын зардал		2,071,216.45	2,217,619.52
Нормативт зардал		3,931,124.11	3,773,883.41
Эд хогшил ,урсгал засварын зардал		674,942.29	1,051,986.59
Томилолт, зочны зардал		328,185.53	231,117.91
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж		1,650,126.16	2,561,175.25
Бараа үйлчилгээний бусад зардал		10,009,914.55	11,723,962.96
ТАТААС		278,800.00	411,187.70
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ		58,805,157.07	17,275,548.39
ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ		6,328,571.55	2,564,401.47

ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН		16,617,099.61	8,548,493.06
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН		42,429.27	-
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН		519,815.98	3,325,875.74
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН		16,139,712.90	5,222,617.32

АУДИТ ХИЙГДСЭН НЭГТГЭСЭН МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

/ мянган төгрөг/-өөр

Тайлангийн үзүүлэлт	2015 оны 12-р сарын 31	2016 оны 12-р сарын 31
ҮЙЛ АЖИЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН	136,371,092.82	103,068,981.85
ТАТВАРЫН ОРЛОГО	8,674,508.71	9,732,277.61
Орлогын албан татвар	5,892,456.55	6,165,607.91
Хувь хүний орлогын албан татвар	6,826,948.15	7,279,653.61
Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	(943,222.50)	(1,114,045.70)
Орлогыг нь тухай бүр тодорхойлох боломжгүй ажил,үйлчилгээ хувиараа эрхлэгч	8,730.90	-
Хөрөнгийн албан татвар	791,030.59	923,529.49
Бусад татвар, төлбөр ,хураамж	1,991,021.57	2,643,140.21
Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	708,807.71	566,148.28
Газрын төлбөр	289,279.56	239,381.52
Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	990,113.41	1,830,716.84
Бусад татвар	2,820.89	6,893.57
ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	30,177,006.79	32,073,978.27
Нийтлэг татварын бус орлого	12,119,489.46	12,878,226.87
Хөрөнгийн орлого	52,380.00	34,345.70
Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг	18,005,137.33	19,161,405.70
ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	97,519,577.32	61,262,725.97
НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	129,488,477.67	95,398,472.57
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	129,488,477.67	95,398,472.57
БАРАА,АЖИЛ ҮЙЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	70,499,949.68	77,102,492.57
Цалин хөлс болон нэмэгдэл ,урамшил	43,452,323.44	43,807,105.31
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	5,013,216.02	5,282,563.35

Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	6,101,224.52	7,361,204.77
Хангамж бараа материалын зардал	7,170,003.30	8,416,828.36
Нормативт зардал	3,345,998.96	4,260,029.93
Эд хогшил ,урсгал засварын зардал	577,039.09	1,141,177.83
Томилолт, зочны зардал	347,773.05	233,827.25
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	1,733,095.45	2,836,011.80
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	2,759,275.85	3,763,743.97
ТАТААС	278,800.00	411,187.70
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	58,709,727.99	17,884,792.30
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	6,882,615.15	7,670,509.28
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН	1,313,389.09	1,000.00
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН	7,421,670.68	5,085,626.28
ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	7,421,670.68	5,085,626.28
Дотоод эх үүсвэрээр	7,421,670.68	5,085,626.28
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	(6,108,281.59)	(5,084,626.28)
САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	(1,801,484.60)	(1,217,305.70)
ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	1,801,484.60	1,182,601.20
САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДАЛ	-	34,704.50
НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	(1,027,151.06)	1,368,577.31
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	4,790,842.98	3,763,691.92
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	3,763,691.92	5,132,269.23

АУДИТ ХИЙГДСЭН НЭГТГЭСЭН ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ/ ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН

/ мянган төгрөг/-өөр

Үзүүлэлт	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн	Нийт цэвэр хөрөнгө /өмч
2014 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	136,258,680.42	136,258,680.42
НБББ-ын өөрчлөлт	21,638,970.64	21,638,970.64
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	157,897,651.06	157,897,651.06
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	(28,610.95)	(28,610.95)
Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт	(22,570,371.92)	(22,570,371.92)
Тайлант үеийн үр дүн /цэвэр ашиг/алдагдал/	16,139,712.89	16,139,712.89
2015 оны 12-р сарын 31-ний үлдэгдэл	151,438,381.08	151,438,381.08
2016 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	151,438,381.08	151,438,381.08
НБББ-ын өөрчлөлт	39,760.60	39,760.60
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	151,478,141.68	151,478,141.68
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	(96,854.26)	(96,854.26)
Тайлант үеийн үр дүн /цэвэр ашиг/алдагдал/	5,222,617.31	5,222,617.31
2016 оны 12-р сарын 31-ний үлдэгдэл	156,603,904.73	156,603,904.73

АУДИТ ХИЙГДСЭН ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТАЙЛАН

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	Зөрүү	Хувь
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	91,994,948.50	87,723,252.59	4,271,695.91	95.36
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	83,795,684.60	81,896,368.71	1,899,315.89	97.73
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	64,342,726.60	63,658,558.62	684,167.98	98.94
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	41,127,815.90	41,023,244.17	104,571.73	99.75
210101	Үндсэн цалин	36,528,524.40	36,528,019.72	504.68	100.00
210102	Нэмэгдэл	548,983.50	520,115.01	28,868.49	94.74

210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	127,588.10	93,448.77	34,139.33	73.24
210104	Урамшуулал	2,344,696.30	2,308,126.55	36,569.75	98.44
210105	Гэрээт ажлын хөлс	1,578,023.60	1,573,534.11	4,489.49	99.72
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	4,622,501.50	4,592,745.19	29,756.31	99.36
210201	Тэтгэврийн даатгал	2,978,303.40	3,036,814.22	-58,510.82	101.96
210202	Тэтгэмжийн даатгал	328,765.70	309,563.41	19,202.29	94.16
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	409,490.00	377,353.69	32,136.31	92.15
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	84,008.70	93,173.40	-9,164.70	110.91
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	821,933.70	775,840.45	46,093.25	94.39
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	6,977,200.60	6,904,704.32	72,496.28	98.96
210301	Гэрэл, цахилгаан	485,469.80	484,507.02	962.78	99.80
210302	Түлш, халаалт	6,196,765.90	6,177,904.85	18,861.05	99.70
210303	Цэвэр, бохир ус	289,630.30	236,957.85	52,672.45	81.81
210304	Байрны түрээс	5,334.60	5,334.60	0.00	100.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	2,009,493.30	1,986,794.57	22,698.73	98.87
210401	Бичиг хэрэг	167,065.40	173,306.66	-6,241.26	103.74
210402	Тээвэр, шатахуун	957,179.60	950,446.56	6,733.04	99.30
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,025,396.00	181,284.61	1,844,111.39	8.95
210404	Ном, хэвлэл	77,138.60	70,127.59	7,011.01	90.91
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	138,390.80	135,418.97	2,971.83	97.85
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	467,179.30	476,210.17	-9,030.87	101.93
2105	Нормативт зардал	4,257,784.70	4,204,069.44	53,715.26	98.74
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	241,471.40	251,537.85	-10,066.45	104.17
210502	Хоол, хүнс	3,569,709.80	3,500,372.55	69,337.25	98.06
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	446,603.50	451,859.03	-5,255.53	101.18
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,042,861.90	1,039,172.53	3,689.37	99.65
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	111,196.00	101,978.37	9,217.63	91.71
210602	Тавилга	88,342.60	87,907.85	434.75	99.51
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	3,526.00	2,763.34	762.66	78.37
210604	Урсгал засвар	839,797.30	846,522.97	-6,725.67	100.80
2107	Томилолт, зочны зардал	219,278.00	212,194.88	7,083.12	96.77
210701	Гадаад албан томилолт	1,000.00	234.00	766.00	23.40
210702	Дотоод албан томилолт	216,988.00	210,673.98	6,314.02	97.09
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	1,290.00	1,286.90	3.10	99.76
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1,516,765.20	1,208,253.52	308,511.68	79.66

210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	1,452,556.90	1,149,860.97	302,695.93	79.16
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	20,120.10	17,617.00	2,503.10	87.56
210803	Даатгалын үйлчилгээ	9,033.20	8,740.08	293.12	96.76
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	6,578.60	6,321.10	257.50	96.09
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	1,508.40	1,254.58	253.82	83.17
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	15,073.20	14,164.36	908.84	93.97
210807	Газрын төлбөр	3,444.80	3,319.46	125.34	96.36
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	8,450.00	6,975.95	1,474.05	82.56
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	0		0.00	
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	2,569,025.50	2487379.98	81,645.52	96.82
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,984,331.90	1,912,969.78	71,362.12	96.40
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	584,693.60	574,410.19	10,283.41	98.24
211	ХҮҮ	0		0.00	
2111	Гадаад зээлийн үйлчилгээний төлбөр	0	0	0.00	
211101	Гадаад зээлийн үйлчилгээний төлбөр	0	0	0.00	
2112	Дотоод зээлийн үйлчилгээний төлбөр	0	0	0.00	
211201	Дотоод зээлийн үйлчилгээний төлбөр	0	0	0.00	
212	ТАТААС	689,987.70	689,987.00	0.70	100.00
2121	Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	278,800.00	278,800.00	0.00	100.00
212101	Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	278,800.00	178,800.00	100,000.00	64.13
2122	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	411,187.70	411,187.70	0.00	100.00
212201	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	411,187.70	411,187.70	0.00	100.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	18,762,970.30	17,547,822.39	1,215,147.91	93.52
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	483,882.50	483,882.50	0.00	100.00
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	483,882.50	483,882.50	0.00	100.00
213102	Засгийн газрын гадаад шилжүүлэг	0	0	0.00	

2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	18,279,087.80	17,063,939.89	1,215,147.91	93.35
213202	Нийгмийн даатгалын тэтгэвэр, тэтгэмж	0	0	0.00	
213203	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	14,426,282.40	13,232,572.88	1,193,709.52	91.73
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	30,481.80	30,473.37	8.43	99.97
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	1,252,578.20	1,240,203.25	12,374.95	99.01
213206	Ээлжийн амралтаар нутаг явах унааны хөнгөлөлт	5,258.80	4,950.46	308.34	94.14
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	1,682,482.30	1,680,216.16	2,266.14	99.87
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	781,655.10	777,863.55	3,791.55	99.51
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	100,349.20	97,660.20	2,689.00	97.32
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	4,941,545.10	4,644,282.68	297,262.42	93.98
220001	Барилга байгууламж	0	0	0.00	
221001	Их засвар	0	0	0.00	
222001	Тоног төхөөрөмж	0	0	0.00	
223001	Бусад хөрөнгө	4,941,545.10	4,644,282.68	297,262.42	93.98
224001	Стратегийн нөөц хөрөнгө	0	0	0.00	
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	3,257,718.80	1,182,601.20	2,075,117.60	36.30
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	3,257,718.80	1,182,601.20	2,075,117.60	36.30
231001	Гадаадын санхүүгийн зах зээлээс санхүүжих зээл	0	0	0.00	
232001	Гадаадын төслийн зээлээс санхүүжих зээл	0	0	0.00	
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	91,994,948.50	88,127,144.66	3,867,803.84	95.80
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	57,644,184.10	57,375,354.90	268,829.20	99.53
310001	Улсын төсвөөс санхүүжих	0	0	0.00	
310002	Засгийн газрын тусгай сангаас санхүүжих	0	0	0.00	
310003	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	54,248,583.20	53,979,754.00	268,829.20	99.50
310004	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	3,395,600.90	3,395,600.90	0.00	100.00
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	28,080,635.40	28,791,839.93	-711,204.53	102.53
320001	Орон нутгийн төсвөөс	28,080,635.40	28,791,839.93	-711,204.53	102.53

320002	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	0		0.00	
33	НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	0	0	0.00	
330001	Нийгмийн даатгалын сангаас санхүүжих	0	0	0.00	
330002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	0	0	0.00	
34	ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	0	0	0.00	
340001	Хүний хөгжил сангийн төсвөөс санхүүжих	0	0	0.00	
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	3,238,898.10	530,269.76	2,708,628.34	16.37
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	529,032.40	460,113.53	68,918.87	86.97
350002	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	30,090.80	70,156.23	-40,065.43	233.15
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	2,679,774.90	0	2,679,774.90	0.00
350004	Гадаадын эх үүсвэрээс санхүүжих	0	0	0.00	
36	ТУСЛАМЖИЙН ЭХ ҮҮСВЭРЭЭС САНХҮҮЖИХ	0	0	0.00	
360001	Тусламжийн эх үүсвэрээс санхүүжих	0	0	0.00	
37	БУСАД ЭХ ҮҮСВЭР	3,031,230.90	1,429,680.06	1,601,550.84	47.17
370001	Төсөв болон дамжуулан зээлдүүлсэн зээлээс эргэж төлөгдөх	3,031,230.90	1,429,680.06	1,601,550.84	47.17
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0	803,169.41	-803,169.41	
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0	914,280.92	-914,280.92	
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	44,558.50	43,063.50	1,495.00	96.64
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	193	193	0.00	100.00
610001	Төсвийн байгууллага	178	178	0.00	100.00
610002	Төсвөөс гадуур байгууллага	15	15	0.00	100.00
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	5,281.50	5,283.50	-2.00	100.04
620001	Удирдах ажилтан	375	375	0.00	100.00
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	3,175.50	3,167.50	8.00	99.75
620003	Үйлчлэх ажилтан	1,366.00	1,381.00	-15.00	101.10
620004	Гэрээт ажилтан	365	360	5.00	98.63
63	СУРАЛЦАГЧДЫН ТОО (ЖИЛИЙН ДУНДЖААР)	39,071.00	37,574.00	1,497.00	96.17

630	ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛЬД СУРАЛЦАГЧИД	29,902.00	28,986.00	916.00	96.94
630001	Төрийн өмчит ЕБС	29,699.00	28,783.00	916.00	96.92
630002	Хувийн ЕБС	203	203	0.00	100.00
631	СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛЫН БАЙГУУЛЛАГА	9,169.00	8,588.00	581.00	93.66
631001	Төрийн өмчит СӨБ байгууллага	8,729.00	8,148.00	581.00	93.34
631002	Хувийн өмчит СӨБ байгууллага	440	440	0.00	100.00
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	13	13	0.00	
650006	Соёл урлагийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан хаагч (ТҮСУ)	9	9	0.00	
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	4	4	0.00	100.00
650010	Гэрээт ажилтан	0	0	0.00	

АУДИТ ХИЙГДСЭН НЭМЭЛТ САНХҮҮЖИЛТИЙН ТАЙЛАН

/ мянган. төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Тайлант оны гүйцэтгэл
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	3,295,985.41
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,241,111.42
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,085,098.45
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	23,004.64
210101	Үндсэн цалин	2,300.00
210102	Нэмэгдэл	150.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	0.00
210104	Урамшуулал	1,357.15
210105	Гэрээт ажлын хөлс	19,197.50
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	2,274.87
210201	Тэтгэврийн даатгал	2,195.41
210202	Тэтгэмжийн даатгал	9.93
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	9.93
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	19.87
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	39.73
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	873.46
210301	Гэрэл, цахилгаан	681.26
210302	Түлш, халаалт	0.00
210303	Цэвэр, бохир ус	192.20
210304	Байрны түрээс	0.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	162,056.54
210401	Бичиг хэрэг	17,641.76
210402	Тээвэр, шатахуун	75,355.16
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	753.50
210404	Ном, хэвлэл	12,898.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	0.00

210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	55,408.12
2105	Нормативт зардал	19,999.96
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	5,242.96
210502	Хоол, хүнс	9,808.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	4,949.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	440,511.75
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	46,832.79
210602	Тавилга	24,945.10
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	0.00
210604	Урсгал засвар	368,733.86
2107	Томилолт, зочны зардал	21,470.37
210701	Гадаад албан томилолт	0.00
210702	Дотоод албан томилолт	21,470.37
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	0.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	542,998.62
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	541,618.62
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	0.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	0.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	0.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	0.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	1,380.00
210807	Газрын төлбөр	0.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	0.00
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	0.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	871,908.24
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	589,672.57
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	282,235.67
211	ХҮҮ	0.00
2111	Гадаад зээлийн үйлчилгээний төлбөр	0.00
211101	Гадаад зээлийн үйлчилгээний төлбөр	0.00
2112	Дотоод зээлийн үйлчилгээний төлбөр	0.00
211201	Дотоод зээлийн үйлчилгээний төлбөр	0.00
212	ТАТААС	0.00
2121	Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	0.00
212101	Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	0.00
2122	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	0.00
212201	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	0.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	156,012.97
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	0.00
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	0.00
213102	Засгийн газрын гадаад шилжүүлэг	0.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	38,162.47
213202	Нийгмийн даатгалын тэтгэвэр, тэтгэмж	0.00
213203	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	0.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	0.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	2,139.00
213206	Ээлжийн амралтаар нутаг явах унааны хөнгөлөлт	0.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	0.00
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	0.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	36,023.47
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	117,850.49
213303	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	0.00
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	117,850.49

213503	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	0.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	1,054,873.99
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	1,054,873.99
220001	Барилга байгууламж	0.00
221001	Их засвар	0.00
222001	Тоног төхөөрөмж	0.00
223001	Бусад хөрөнгө	846,417.17
224001	Стратегийн нөөц хөрөнгө	0.00
225001	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	208,456.82
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	3,295,985.41
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	3,295,985.41
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	728,350.03
131102	Төсвийн жилийн явцад УИХ-аас соёрхон баталсан, ЗГ хоорондын гэрээ болон ОУ байгууллагаас авах хөнгөлөлттэй зээл	0.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	226,637.16
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,225,600.97
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	98,364.17
131106	Төсвийн урамшуулал	17,033.08
III	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)	0.00
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0.00
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0.00

АУДИТЫН ЗӨРЧЛИЙН НЭГТГЭЛИЙН ХҮСНЭГТ

мянган төгрөгөөр

дд	Байгууллагын нэр	Нийт алдаа			Үүнээс:	Нийт зөрчил				Нийт алдаа зөрчил
		Нийт дүн	Залруулсан	Залруулагдаагүй	Зөвлөмж	Нийт дүн	Акт	Албан шаардлага	Зөвлөмж	
1	Арбулаг сум	57,666.2	29,376.5	28,289.7	15,450.0	166,204.2	-	-	193,944.2	223,870.4
2	АЭ сум	61,567.7	61,567.7	-	29,747.5	-	-	-	9,652.4	61,567.7
3	Ц-нуур сум	172,815.9	42,682.1	130,133.8	130,133.8	137,668.2	-	-	137,668.2	310,484.1
4	Ц-Үүр сум	54,674.8	54,674.8	-	45,871.7	101,253.8	-	-	147,225.7	155,928.6
5	Чандман-Өндөр	18,658.7	8,052.6	10,606.1	-	108,708.2	-	-	117,132.5	127,366.9
6	Э-булган	65,894.1	53,703.9	12,190.2	-	79,270.0	-	-	113,323.1	145,164.1
7	Т-булаг	7,588.8	0.6	7,588.2	-	53,900.0	-	-	61,488.8	61,488.8
8	Хатгал	43,758.7	26,542.9	17,215.8	-	-	-	-	43,758.7	43,758.7
9	Ш-Идэр	23,847.9	14,667.1	9,180.8	-	41,900.0	-	-	65,747.9	65,747.9
10	Бүрэнтогтох	-	-	-	-	79,100.0	-	-	79,100.0	79,100.0
11	Галт	11,250.0	11,250.0	-	-	99,150.0	-	-	110,400.0	110,400.0
12	Жаргалант	3,835.4	3,795.4	40.0	-	97,709.2	-	-	97,709.2	101,544.6
13	Их-уул	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	Цагаан-Уул	13,400.0	7,400.0	6,000.0	-	100,000.0	-	-	94,000.0	107,400.0
15	Цэцэрлэг	28,661.0	4,206.5	24,454.5	33,764.8	133,400.0	-	-	133,400.0	160,431.0
16	Тариалан	17,238.2	-	17,238.2	-	-	-	-	17,238.2	17,238.2
17	Тосонцэнгэл	7,100.0	-	7,100.0	-	56,700.0	-	-	63,800.0	63,800.0
18	Рэнчинлхүмбэ	5,055.5	-	5,055.5	-	69,100.0	-	-	74,155.5	74,155.5
19	Рашаант	7,648.7	-	7,648.7	-	-	-	-	7,648.7	7,648.7
20	Баянзүрх	-	-	-	-	74,946.3	-	-	74,946.3	74,946.3
21	Мөрөн	-	-	-	-	280,805.6	-	-	280,805.6	280,805.6
22	Ханх	21,906.6	-	21,906.6	21,906.6	185,467.0	-	-	163,560.4	185,467.0
23	Түнэл	-	-	-	-	204,730.0	-	-	204,730.0	204,730.0
24	Улаан-уул	-	-	-	-	177,621.6	-	-	177,621.6	177,621.6

	Сумын дүн	622,568.2	317,920.1	304,648.1	276,874.4	2,247,634.1	-	-	2,469,057.0	2,840,665.7
25	АЗДТГ	0	0	0	0	5792.6	0	0	5792.6	5792.6
26	БОАЖГ	0	0	0	0	0	0	0	14015.9	0
27	ХДТ	2,000.00	2,000.00	-	-	15,134.50	-	-	6,476.20	17,134.50
28	АЗД	0	0	0	0	20908.1	0	0	20908.1	20908.1
29	Зах, хяналт, ОНХО	9267.6	0	9267.6	9267.6	0	0	0	0	9267.6
30	АИТХ	0	0	0	0	17040.9	0	0	17040.9	17040.9
31	Мал хамгаалах сан	0	0	0	0	52289.6	0	0	52289.6	52289.6
32	ОНСМ	0	0	0	0	2983.3	0	0	2983.3	2983.3
	Байгууллагын дүн	11267.6	2000	9267.6	9267.6	114149	0	0	119506.6	125416.6
33	Хөвсгөл дулаан ХХК	42452.9	0	42452.9	0	0	0	0	0	42452.9
34	Ус суваг ХХК	245899.5	11299.5	234600	246490	0	0	0		245899.5
35	Ус чандмань ХХК	3140.9	0	3140.9	0	0	0	0	0	3140.9
36	УСНААК ХХК	35415.1	0	35415.1	0	0	0	0	0	35415.1
37	Эрчим хүч ХХК	9800	0	9800	9800	0	0	0	0	9800
38	ОНӨҮГ дүн	336708.4	11299.5	325408.9	256290	0	0	0	0	336708.4
	Нийт дүн	970,544.23	331,219.60	639,324.63	542,432.03	2,361,783.05	-	-	2,588,563.55	3,302,790.73

ЗӨРЧЛИЙН НЭГТГЭЛИЙН ХҮСНЭГТ

№	Зөрчлийн утга	Мөнгөн дүн		
		Нийт зөрчил	Залруулсан	Зөвлөмж
	Мөнгөн хөрөнгө			
1	Засаг дарга Төсвийн тухай хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 31.2.2 заалтыг зөрчиж АИТХ-ын 2016 оны 04 дүгээр сарын 06-ны өдрийн 01 дүгээр тогтоолоор баталсан төсвийн тодотголоор 20908.1 мянган төгрөгийг баталж аймгийн төсвөөс зарцуулсан байна.	20908.1		20908.1
2	Арбулаг сумын Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хэрэгжсэн төсөл, хөтөлбөрийг захиалагч байгууллагатай тулган баталгаажуулж хөрөнгөд бүрэн орлогод авахуулаагүйгээс сумын төвийн нэгдсэн халаалтын зураг төсөв, гудамж талбайн гэрэлтүүлэг шинэчлэл хийсэн шугам, сүү сүүн бүтээгдэхүүн цагаан идээний байрны их засварыг капиталжуулаагүй зэрэг нийт 27740,0 мянган төгрөгийн хөрөнгө, зураг төсөв ЗДТГ-ын хөрөнгөд бүртгэгдээгүй, шууд зардал болгосон байна.	27740		27740
3	Цагааннуур сумын Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хэрэгжсэн төсөл, хөтөлбөрийг захиалагч байгууллагатай тулган баталгаажуулаагүй, захиалагчийн дансаар дамжуулаагүй зарцуулсан 109453,8 мянган төгрөг байна.	109453.8		109453.8
4	Цагааннуур сумын Соёлын төв харилцах данснаас 1832,2 мянган төгрөгийн гүйлгээг нярав Золжаргалын хувийн харилцах дансаар дамжуулан хийж зарцуулалтыг нотлох анхан шатны баримтын бүрдүүлэлтгүй уран бүтээлийн болон бусад зардлаар зөвшөөрсөн	1832.2		1832.2
5	Чандмань-Өндөр сумын Соёлын төв 1512.2 мянган төгрөгийн гүйлгээг нярав Дуламсүрэнгийн хувийн харилцах дансаар дамжуулан гаргаж 623,7 мянган төгрөгөөр урлагын хувцас бэлтгэсэн зөрчил нь Төрийн сангийн журам ,Төсвийн тухай хуулийн 6.4.1 заалт тус тус зөрчиж байна.	1512.2		
6	Эрдэнэбулган сум ОНХСангийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх 2-р хэсгийн авто замын санхүүжилтийн үлдэгдэл 12818,8 мянган төгрөгийг бүртгэлд тусгаагүй байна.	12818.8	12818.8	12818.8
7	Эрдэнэбулган сумын ЕБС Хайрхан уул ХХК-тай түлээ бэлтгэн нийлүүлэх гэрээний дагуу үлдэгдэл 50 машин түлээг нийлүүлээгүй байхад санхүүжилтийг 100 хувь олгосноос 6240,0 мянган төгрөгийн авлага үүссэн.	6240		6240
8	Хатгал тосгоны захирагчийн ажлын алба 8207,2 мянган төгрөгний ажил гүйлгээг тооцооны дансаар дамжуулалгүй шууд зардлаар бүртгэсэн байна.	8207.2	8207.2	8207.2
9	Шинэ-Идэр сумын ЗДТГ модны сахиулын урамшуулалыг ажил гүйцэтгэх гэрээгүйгээр 462,0 мянган төгрөгийг, программ шинэчлэлийн 110.0 мянган төгрөгийг, бүсийн урлаг спортын наадмын бооцоо 500,8 мянган төгрөгийг, морин эргүүлийн урамшуулал 180,0 мянган төгрөгийг, нийт 1232,8 мянган төгрөгийг тус тус тооцооны дансаар дамжуулалгүй шууд зардлаар анхан шатны баримтын бүрдэлгүйгээр бүртгэсэн байна.	1232.8		1232.8
10	Галт сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр хийгдсэн ажлын санхүүжилтийг ашиглагч байгууллагаар дамжуулахгүй байгаагаас ЗДТГ-ын бараа материалын орлого, зардал бодит байдалтай нийцэхгүй байна. Жнь: Цэцэрлэгийн зөөлөн эдлэл-9500,0, Зүрх багийн цэцэрлэгийн засвар - 3000,0, урлагийн хувцас - 1500,0 мянган төгрөг, эмнэлэгийн мотоциколь 1450,0 мянган төгрөгийн хөрөнгийг орлогод авч нийт 15450,0 мянган төгрөгөөр бараа материалын дүн нэмэгдэж, хасагдсан байна.	15450		15450
11	Цэцэрлэг сумын ЗДТГ Тайлант онд 4050.0 мянган төгрөгийн тавилга, эд хогшил худалдан авсан байна. Уг хөрөнгийг худалдан авахдаа Цэцэрлэг сумын “Тэсийн уянга” ХХК-д мөнгө шилжүүлэн бэлэн мөнгө болгон, Улаанбаатар хотоос Notebook 2 ширхэг, угаалгын машин 2 ширхэг зэрэг тавилга, эд хогшил худалдан авсан нь МУ-ын 2016 оны төсвийн тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан авах арга хэмжээний тухай/-ын 2/ (Төсвийн зардлыг хэмнэх, зарцуулалтын үр ашгийг дээшлүүлэх) –ээр өгсөн чиглэлтэй нийцэхгүй байна.	4050	3573.7	3097.1
12	Цэцэрлэг сумын ЗДТГ 1600,0 мянган төгрөгийн томилолтын зардлыг АШБ-ын бүрдэлгүй болон бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний зардлаас олгосон байна.	1600		1600

13	Мөн сумын ЗДТГ тайлант оны эцэст 201.0 мянган төгрөгийн кассын үлдэгдэлтэй гарсан байна. Энэ нь Сангийн сайдын 2012 оны 276 дугаар тушаалаар баталсан журмын 2 дугаар зүйлийн 2.6-д (Төсвийн байгууллага үндсэн болон туслах үйл ажиллагаа (бусад орлого)-наас орох орлогыг мөнгөн касстаа бэлнээр хүлээн авч энэхүү орлогыг /түүнийг шууд захиран зарцуулах эрхгүй/ ажлын дараагийн өдөрт багтаан кассын нярав Төрийн сан дахь бүртгэлийн дансанд тушаана.) гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.	201		201
15	Тариалан сумын ЗДТГ БХНСАХЗардлаас 5247,1 мянган төгрөгөөр компьютер худалдаж авсан, хяналтын пост барьсан зэрэг нь МУ-ын 3Г-ын 2014 оны 43-р тогтоолыг зөрчсөн	5247		5247
16	Тариалан сумын ЗДТГ бараа үйлчилгээний зардлаас 10266.1 мян төг-ийг сумын Засаг даргын захирамжаар зориулалт бусаар зарцуулсан. Нэг удаагийн шагнал урамшууллын зардлаас 1725.0 мян төг-ийг сумын Засаг даргын захирамжаар олгосон.	11991.2		11991.2
17	Рэнчинлхүмбэ сум БОХНСАХЗардлаас тайлант онд 2558.0 мянган төгрөгийн тоног төхөөрөмж /зөөврийн компьютер, хэвлэгч/ худалдан авсан байна. Энэ нь 3Г-ын 2014 оны 43 дугаар тогтоолоор баталсан “БОХНСАХ-нд зарцуулах төлбөрийн орлогын хэсгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, тайлагнах журам”-ыг зөрчсөн.	2558		2558
18	Баянзүрх сум ОНХС-ийн зарим санхүүжилтийг захиалагч байгууллагаар дамжуулаагүй 43350,2 мянган төгрөгийн санхүүжилтийг гүйцэтгэгчийн дансанд шууд шилжүүлсэн байна.	43350.2		43350.2
19	Мөрөн сумын Нутгийн аврагууд спортын ахлах сургууль туслах үйл ажиллагааны орлого буюу заалны орлогын төлөвлөгөөг бодитой төлөвлөөгүй, тайлант онд орсон 2372,3 мянган төгрөгийг санхүүгийн тайланд орлогоор тусгалгүйгээр нуун дарагдуулж бэлнээр зарцуулсан байна.	2372.3		2372.3
20	Ханх сумын ИТХ-ын ажлын албанаас санаачлан зохион байгуулсан сумын ИТХ, Тунхин Ахан аймгуудын сумдын хурлын төлөөлөгчдийн уулзалт зөвлөгөөн УБ хот дахь Нутгийн удирдлагын холбооны уулзалт семинар, манжуурын аялалд 7817.0 мянган төгрөг зарцуулсан нь бүх шатны төсвийн үр ашигтай, хариуцлагатай байдлыг хангах зорилгоор баталсан Засгийн газрын 2014 оны 147 дугаар тогтоолоор баталсан “Төсвийг хэмнэлтийн горимд шилжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай” журмын 3.6 дах заалтыг хэрэгжүүлэн ажиллаагүй байна.	7817		7817
21	Түнэл сумын ОНХС-ийн санхүүжилтийг захиалагч байгууллагаар дамжуулаагүй гүйцэтгэгчийн 77526.8 мянган төгрөг дансанд шууд шилжүүлсэн байна.	77526.8		77526.8
22	Улаан-Уул сумын ИТХ тээвэр шатахууны зардал 38,8 мянган төгрөг, мэдээлэл технологийн зардал 50,0 мянган төгрөг, бусдаар гүйцэтгүүлэх ажил үйлчилгээний зардал 1000,0 мянган төгрөг бүгд 1088,8 мянган төгрөгийн зардлыг тооцооны дансаар дамжуулалгүй шууд зардлаар бүртгэсэн нь Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалын 1 дүгээр хавсралтын 4.21 дэх заалтыг зөрчсөн байна.	1088.8		1088.8
23	Улаан-уул сум ОНХС-ийн санхүүжилтийг захиалагч байгууллагаар дамжуулаагүй 101489,6 мянган төгрөгийн санхүүжилтийг гүйцэтгэгчийн дансанд шууд шилжүүлсэн байна.	67489.6		67489.6
25	Орон нутгийг судлах музей урсгал засварын зардлаас болон бусдаар гүйцэтгүүлэх ажил үйлчилгээний зардлаас бүгд 2983,3 мянган төгрөгийг гаргаж үндсэн хөрөнгө бэлтгэсэн нь Сангийн сайдын 2014 оны 55, 2015 оны 7 дугаар тушаалаар баталсан төсвийн зарлагын эдийн засгийн ангилалыг зөрчиж байна.	2983.3		2983.3
26	АИТХ бусдаар гүйцэтгүүлэх ажил үйлчилгээний зардал болон мэдээлэл технологийн зардлаас 10263.0 мянган төгрөг зарцуулж хөрөнгө бэлтгэсэн, нийт 6777,9 мянган төгрөгийг тооцооны дансаар дамжуулаагүй шууд зардлын дансанд бүртгэсэн нь Сангийн сайдын 2014 оны 05 дугаар тушаалын 2 дугаар хавсралт, Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалын 1 дүгээр хавсралтын 4.21 дэх заалттай тус тус нийцэхгүй байна.	17040.9		17040.9
27	Захиалагчийн хяналтын зардлаас нийт 7080,1 мянган төгрөгөөр бичиг хэргийн материал худалдаж авсан, аймгийн ХААА-ны интернетийн төлбөрт 2187.5 мянган төгрөг зэрэг нийт 9267,6 мянган төгрөгийг зарцуулж холбогдох байгууллагуудын санхүүгийн тайлан, нягтлан бодох бүртгэлд тусгаагүй, орлого аваагүй, бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний зардлаар хүлээн зөвшөөрч тайлагнасан Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.4.1, 14.4.6 заалтуудыг зөрчсөн байна.	9267.6		9267.6

28	Гарал үүслийн гэрчилгээ, мод бэлтгэх эрхийн бичиг, байгалийн ургамал, дагалт баялаг ашиглах эрхийн бичиг, ан амьтан агнах, барих эрхийн бичиг, шийтгэврийн хуудас, хяналтын хуудас зэрэг тасалбарын үнэ 200, 220, 300, 1000 төгрөгийг сумдын байгал хамгаалагч нар иргэдээс хураан авч БОАЖГ-ын төрийн сан дах дансанд төвлөрүүлдэг, банк хоорондох үйлчилгээний хураамж 500 төгрөг байна. Нэмэлт санхүүжилтийн дансны үнэт цаас, тасалбарын орлого 14015,9 мянган төгрөг байна.			14015.9
	Жаргалант сумын ЭМТ батлагдсан төсвийг 40.0 сянган төгрөгөөр хэтрүүлсэн	40		
29	Нийт	460018.8	24599.7	471529.6
30	Авлага			
31	Мал хамгаалах сан 2016 оны санхүүгийн тайланд мал хамгаалах сангийн өвс тэжээлийн 2012-2014 онд үүссэн гэрээний хугацаа дууссан авлага 47133,7 мянган төгрөг, 2015 онд үүссэн авлага 22025,0 мянган төгрөг бүгд 69158,7 мянган төгрөг, мөн шинээр үүссэн 40559,3 мянган төгрөгийн авлага байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-, 16 дугаар зүйлийн 16.5.2-д заалтуудыг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.	47133.7		47133.7
33	Арбулаг сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн зураг төсвийн үнэ 1000.0 төгрөг, сумын төвийн нэгдсэн халаалтын зураг төсвийн үлдэгдэл санхүүжилтэд 3200.0 мянган төгрөг шилжүүлсэн боловч зураг төсвүүдийг хүлээн аваагүй байсан ба аудитаар залруулав.	4200	4200	4200
34	Арбулаг сумын ЕБС Цалингийн зардалд тодотгол хийснээр батлагдсан төсвийн хүрээнд илүү шилжүүлж 1452,4 төгрөгийн авлага үүсгэж бүртгэсэн.	1452.4		1452.4
36	Цагааннуур сумын ЕБС ОНХС-ийн хөрөнгийн санхүүжилтийн зарцуулагдаагүй үлдэгдэл 7022.4 мянган төгрөгийг ОНХО-ын дансанд төвлөрүүлж, санхүүжилтийг олгоогүй төсөл, арга хэмжээний дүнгээр өглөг үүсгэсэн боловч СС-ын 2015 оны 341 дүгээр тушаалаар баталсан санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга бэлтгэх журам"-аар дагуу хоорондын тооцооны үлдэгдэл баталгаажуулаагүй, авлагаар бүртгээгүй.	7022.4	7022.4	
37	Чандмань-Өндөр сумын ЗДТГ Байгаль хамгаалах сангийн дансыг хааж 2.4 сая төгрөгийн авлагыг бүртгээгүй байна.	2400	2400	2400
39	Цагаан-үүр сумын ЗДТГ-ын санхүүгийн тайлангийн авлагын эхний үлдэгдэл 25525.0 мянган төгрөгийн авлагыг барагдуулаагүй байна. Тус авлагын дүнд бүртгэгдсэн тракторын үнийг авлага 22025.0 мянган төгрөг нь үндэслэлгүй бөгөөд авлагын бүртгэлийн зөрүү 8803,1 мянган төгрөг байна.	8803.1	8803.1	
40	Цагаан-үүр сумын ЕБС анхан шатны баримтыг үндэслэлгүй гэрэл цахилгааны зардлаас зарцуулсан зардлаас илүү төлсөн 1012.8 мянган төгрөгийг, төвлөрүүлсэн 319.0 мянган төгрөгийг тус тус авлагаар бүртгээгүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13.1. дахь заалтыг зөрчсөн байна.	1331.8	1331.8	1331.8
41	Цэцэрлэг сумын СХС-ийн тайлангаар зээлийн хүүгийн авлага 7606,63 мянган төгрөгийг авлагаар бүртгээгүй байна.	7606.63		7606.63
44	УСНААК ХХК 204,356.6 мянган төгрөгийн авлагаас 169,061.4 мянган төгрөгийг тооцоо нийлж 35,295.1 мянган төгрөгийн авлагыг тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй дуусгалтын баланс гаргасан байна.	35295.1		
45	Нийт	115245.13	23757.3	64124.53
46	Бараа материал			
47	Арбулаг сумын ЕБС-ийн захирлын 2016 оны 11 дүгээр сарын 21-ний А/61 тоот тушаалаар 170 нэр төрлийн 11455014 төгрөгийн үнэ бүхий бараа материалыг акталж данснаас хасахаар шийдвэрлэсэн боловч эд хариуцагчийн тайлангаар 12361192 төгрөгийн 169 нэр төрлийн бараа акталсан зөрүү 906,2 мянган төгрөг байна.	906.2	356.5	
48	Тус сумын ЕБС хичээл үйлдвэрлэлийн зардалд 12569500 төгрөг зарцуулснаас 4647220 төгрөгийг тоног төхөөрөмж худалдан авах, шатахууны зардалд зарцуулсан нь нийт зардлын 37 хувийг эзэлж байна.	4647.2		4647.2
49	Алаг-Эрдэнэ сумын ЭМТ ойн баярын хандиваар ирсэн 10 толгой бүхий 1 850,0 мянган төгрөгийн үнэтэй бог малыг нягтлан бодох бүртгэлд бүртгээгүй шууд зарцуулсан, дуудлагын авто машинд 2264,2 мянган төгрөгийн сэлбэг хэрэгсэлийг зарцуулсан атлаа бараа материалын тайланд зарцуулалтыг тайлагнаагүй үлдэгдлээр бүртгэсэн байна.	4114.2	4114.2	4114.2
50	Алаг-Эрдэнэ сумын ЕБС Бараа материалын үлдэгдлийг тоолсон тавьж олгосон 6963.8 мянган төгрөгийн бараа материалыг данснаас хасаагүй байна.	6963.8	6963.8	

51	Цагааннуур сумын ЕБС анхан шатны баримтыг үндэслэн тавьж олгосон 2438.8 мянган төгрөгийн бараа материалыг данснаас хасаагүй, Хөрөнгө оруулалтаар үнэ төлбөргүй нийлүүлэгдсэн 4171,0 мянган төгрөгийн бараа материалыг тоолж баталгаажуулаагүй, тооллогын бүртгэлээс зөрүүтэй.	6609.8	2438.8	4171
53	Чандмань-Өндөр сумын Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн 5000,0 мянган төгрөгийн шилмэл үүлдрийн эцэг малыг нягтлан бодох бүртгэлд бүртгээгүй байна.	5000		5000
54	Төмөрбулаг сумын ЗДТГ 548,0 мянгантөгрөгийн бараа материалыг ӨХБЗ-ийн шийдвэргүйгээр акталж данснаас хассан байна.	548.6	0.6	548.6
55	Хатгал тосгоны ЕБС 1900,0 мянган төгрөгийн бараа материалыг Өмч хамгаалах байнгын зөвлөлийн шийдвэргүйгээр акталж данснаас хассан, 5500,0 мянган төгрөгийн хөрөнгийг ангилал буруу бараа материалаар бүртгэсэн байна.	1900		1900
56	Хатгал тосгоны захирагчийн ажлын алба 400.0 мянган төгрөгийг бараа материлыг анхан шатны баримтгүй данснаас хассан.	400		400
57	Шинэ-Идэр сумын ЗДТГ 2354,0 мянган төгрөгийн бараа материалыг ӨХБЗ-ийн шийдвэргүйгээр акталж устгасан БМ дансны тодруулгын дүнг буруу илэрхийлсэн байна.	2354		2354
58	Цагаан-Үүр сумын ЕБС бараа үйлчилгээний бусад зардлаас санхүүжүүлсэн нийт 5091.2 мянган төгрөгийн бараа материал,хөрөнгийн үнийг орлого аваагүй шууд зардал болгосон байна.	5091.2	5091.2	5091.2
159	Тосонцэнгэл сумын ЕБС засвар хийсэн боловч засварын төсөвгүйгээр 7100,0 мянган төгрөгийн материал зарцуулсан байна.	7100		7100
60	Мөрөн сумын Бүрэн хаан цэцэрлэг: Бараа материалын орлого дансанд 240.0 мянган төгрөгийн ус шүүлтүүр барааг хий орлого авсан байна.	240		240
61	Аймгийн Мал хамгаалах сангийн тайлангаар өвс тэжээлийн хэвийн хорогдол ХХААЯамны гурил тэжээлийн үйлдвэрийн нэгдлийн даргын 1989 оны 5 дугаар сарын 03-ны 48 тоот тушаалаар батлагдсан өвсний хадгалалтын үеийн хорогдол тооцох хүснэгтээр 2016 онд 744 боодол буюу 14,88 тн 5155,9 мянган төгрөг тооцож бүртгэлээс хассан боловч устгалт хийгдээгүй байна.	5155.9		5155.9
63	Нийт	51030.9	18965.1	40722.1
65	Үндсэн хөрөнгө			
67	Арбулаг сумын ЭМТ Тус байгууллага нь Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг санхүүгийн программ болон нягтлан бодох бүртгэлийн хууль тогтоомж, стандарт, дүрэм, журам, зааварт нийцүүлэн шинэчилэн боловсруулж баталж, мөрдөөгүйгээс Цахим эрүүл мэнд хөтөлбөрөөр ЭМЯ-аас 2012 онд нийлүүлсэн 15550.0 мянган төгрөгийн программ хангамжийг одоо болтол ашиглаагүй байгаа атлаа тайлант онд 11250.0 мянган төгрөгийн элэгдэл байгуулсан.	11250	11250	11250
68	Арбулаг сумын Хүүхдийн цэцэрлэг үндсэн хөрөнгийн элэгдлийг 2340,0 мянган төгрөгөөр дутуу байгуулсан.	2340	2340	
69	БМ-790.0, 710 , камер 4500.0, мотор 1000.0 хөрөнгийг тодруулах, ҮХ-ийн тооллогын үр дүнгээр илрүүлсэн ҮХ шинж чанартай өсгөгч, принтер зэрэг, тавьж олгосон барилгийн материалыг данснаас хасаагүй	1000	1000	
70	Алаг-Эрдэнэ сумын Хүүхдийн цэцэрлэг Үндсэн хөрөнгийн болон биет бус хөрөнгийн элэгдлийг 9652,4 мянган төгрөгөөр дутуу байгуулсан.	9652.4	9652.4	9652.4
71	Цагааннуур сумын ЕБС хөрөнгө оруулалтаар үнэ төлбөргүй нийлүүлэгдсэн 16509,0 мянган төгрөгийн хөрөнгө тооллогын бүртгэлээс зөрүүтэй байна.	16509		16509
72	Цагааннуур сумын ЭМТ Цахим эрүүл мэнд хөтөлбөрөөр ЭМЯ-аас 2012 онд нийлүүлсэн 15550,0 мянган төгрөгийн программ хангамжийг одоо болтол ашиглаагүй байгаа атлаа тайлант онд 11451,7 мянган төгрөгийн элэгдэл байгуулсан	11451.7	11451.7	
73	Чандмань-Өндөр сумын ЗДТГ ОНӨАлбаны зөвшөөрөл аваагүй 3000,0 мянган төгрөгийн хөрөнгө бэлтгэсэн байна.	3000		3000

74	Эрдэнэбулган сумын ЭМТ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг санхүүгийн программ болон нягтлан бодох бүртгэлийн хууль тогтоомж, стандарт, дүрэм, журам, зааварт нийцүүлэн шинэчилэн боловсруулж баталж, мөрдөөгүйгээс Цахим эрүүл мэнд хөтөлбөрөөр ЭМЯ-аас 2012 онд нийлүүлсэн 15550,0 мянган төгрөгийн программ хангамжийг одоо болтол ашиглаагүй байгаа атлаа тайлант онд 7500.0 мянган төгрөгийн элэгдэл байгуулсан.	7500	7500	7500
75	Эрдэнэбулган сумын "Дүгийн эх" ОНӨААТҮГ Эрдэнэбулган сумын Засаг даргын захирамжаар комисс томилуулж хөрөнгөнд биет тоолог хийлгүүлж холбогдох эрх бүхий байгууллагуудтай тулган баталгаажуулалт хийж 31841.0 мянган төгрөгийн алдаа зөрчлийг залруулав.	31841	31841	
76	Шинэ-Идэр сумын ЕБС Орон нутгийн өмчийн албаны хөрөнгө худалдан авах зөвшөөрөлгүй 3,6 сая төгрөгийн хөрөнгийг төсвийн хөрөнгөөр худалдан авч бүртгэсэн байна.	3600		3600
78	Галт сумын ЭМТ Цахим эрүүл мэнд хөтөлбөрөөр ЭМЯ-аас 2012 онд нийлүүлсэн 15550.0 мянган төгрөгийн программ хангамжийг одоо болтол ашиглаагүй байгаа атлаа тайлант онд 11250.0 мянган төгрөгийн элэгдэл байгуулсан.	11250	11250	11250
79	Жаргалант сумын "Эрчимт идэр" СДОА-д 2015 онд БОАЖЯ-аас хуваарилсан УАЗ-452 фургон автомашиныг 25909.2 мянган төгрөгөөр үндсэн хөрөнгөнд бүртгэсэн ба 2 жилийн хугацаанд 3795.4 мянган төгрөгийн элэгдэл тооцож зардалд бичиж үр дүнг бууруулсан боловч уг автомашиныг одоо болтол тухайн байгууллагад хүлээлгэж өгөөгүйгээс биетээр оршин байхгүй байна.	29704.6	3795.4	25909.2
80	Рашаант сумын Тансаг рашаан ОНӨААТҮГ 2012 онд AZORZON компаниас 240.0 мянган төгрөгөөр худалдан авсан программ ашиглалтгүй байгаа нь төсвийн хөрөнгийг үр ашиггүй зарцуулсан.	240		240
81	Хөвсгөл аймгийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын тэргүүлэгчдийн 2011 оны 3 дугаар сарын 30-ны 46 тогтоолоор баталсан журмын дагуу Мөрөн сумын ЗДТГазар 1500,0 мянган төгрөгийн зөөврийн компьютер, Эрдэм ахлах сургууль 14000,2 мянган төгрөгийн хөрөнгө нийт 15500,2 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг Аймгийн өмчийн албанаас зөвшөөрөл авалгүй бэлтгэсэн байна.	15500.2		15500.2
82	Ханх сумын ЗДТГ-ын 2016 оны санхүүгийн тайлангаар үндсэн хөрөнгөнд бүртгэлтэй байгаа Монгол мал хөтөлбөрөөр ирсэн 19900,0 мянган төгрөгийн авто машиныг тус сумын Засаг даргын тамгын газрын дарга Б.Баасансүрэнгийн нэхэмжлэлийн дагуу ШШГАлбаны шийдвэр гүйцэтгэгч В.Оюунцэрэн хураан авснаар, хөрөнгө бодитой оршин байхгүй байна.	19900		19900
83	Хөвсгөл Эрчим хүч ХХК-д бүртгэлтэй 9800,0 мянган төгрөгийн үнэ бүхий санал хураах программ нь АИХ-ын эзэмшилд байгаа нь санхүүгийн тайлангийн дуусгавар болсон өдөр хөрөнгө тухайн аж ахуйн нэгж, байгууллагад бодитой оршин байх,эрх ба үүрэг батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.	9800		9800
84	Ус суваг ХХК:			
85	Үндсэн хөрөнгөд бүртгэлтэй 5.1 км буюу 234600.0 мян.төгрөгийн /үлдэх өртөг-107807.6 мян.төг/ -ийн үнэтэй цэвэр усны шугам сүлжээ хуучирч муудсан тул 2014 онд уг шугам сүлжээг өргөтгөж шинэчлэн сольж Хөвсгөл Дулааны станц ТӨХК-ний үндсэн хөрөнгөнд давхардуулан бүртгэсэн, ОНӨ-ийг Төрийн өмчид бүртгэсэн байна.	234600		234600
87	Нийт	419,138.90	90,080.50	368,710.80
88	Өглөг			
90	Цагаан-Үүр сумын ЗДТГ аймгийн мал хамгаалах сангаас 22025.0 мянган төгрөгийн үнэ бүхий хадлангийн зориулалттай иж бүрдэл тракторыг 2012 оны 04 дүгээр сарын 15-нд гэрээ байгуулан боловч өглөгөөр бүртгээгүй,авлагаар бүртгэснийг өглөгөөр бүртгэх, Мөн Мал хамгаалах сангаас иргэн З.Лхагвын авсан тракторын үнэ 13223.7 мянган төгрөгийг өглөг, авлагаар бүртгээгүй байна.	35248.7	35248.7	35248.7
91	Цагаан-Уул сумын Сум хөгжүүлэх сангийн дансанд эзэн холбогдогч нь тодорхойгүй 1100,0 мянган төгрөгийн өр төлбөр дансад бүртгэсэн байна.	1100		1100

92	Цэцэрлэг сум ТТ3 7618,51 мянган төгрөгийн АМ-ын Барьцаа хөрөнгө байршуулалтын өглөгийг бүртгээгүй, Сум хөгжүүлэх сангийн зээлийн хүүгийн авлага 7606,63 мянган төгрөгийг авлагаар бүртгээгүй/ Дээрх алдаа зөрчил нь аудитын гүйцэтгэлийн шатанд тогтоосон материаллаг түвшингээс даваагүй болно.	7618.5		7618.5
93	Хөгжимт драмын театр баримтат кино/нэвтрүүлэг/ 5000.0 мянган төгрөгөөр хийлгэхээр "Түшиг Байгаль" продакшны захиралтай 2016 оны 5 дугаар сарын 25-нд 9 тоот гэрээ байгуулсан байна. Уг гэрээт ажлын хөлсөнд 3000.0 мянган төгрөгийг /2016.09.7/ Түшиг байгаль ХХК -д шилжүүлж, гэрээний үлдэгдэл 2000.0 мянган төгрөгийг төлөөгүй, тайлагнаагүй байна.	2000	2000	
94	Нийт	45967.2	37248.7	43967.2
95	Орлого, үр дүн			
96	Ханх сумын ТТ3 нь тэмдэгтийн хураамжийн орлогоо төрийн сан дах орлогын дансанд бүрэн төвлөрүүлээгүй данснаас гадуур зарцуулагдснаас 21906,6 мянган төгрөгөөр тасарсан байна. Энэ тэмдэгтийн хураамжийн орлого нь хууль хяналтын байгууллагад шалгагдаж байгаа болно.	21906.6		21906.6
98	Алаг-Эрдэнэ сумын "Алаг-Эг" ОНӨААТҮГ борлуулалтын орлогийг 11289,4 мянган төгрөгөөр дутуу тусгасан. бодитой гарсан 408,3 төгрөгийн зардал үр дүнгийн тайланд тусгаагүй зэргээс 25633,3 мянган төгрөгийн алдааг аудитаар залруулав.	25633.3	25633.3	25633.3
99	Алаг-Эрдэнэ сумын ЕБС нийгмийн даатгалын сангаас санхүүжүүлсэн ХЧТА тэтгэмж, жирэмсэн амаржсаны тэтгэмжийн 15204.0 мянган төгрөгийг санхүүгийн үр дүнгийн тайланд орлогоор, зардлаар хүлээн зөвшөөрч бүртгэсэн байна.	15204	15204	
100	Арбулаг сумын ЗДТГ нэмэлт санхүүжилтийн дансны орлогоор худалдаж авсан үндсэн хөрөнгийг үнэ төлбөргүй авсан гэж тайлагнасан байна.	10230	10230	
101	Цагааннуур сумын ЕБС Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 6.1 заалтыг зөрчиж 2414.9 мянган төгрөгийн НДС-аас санхүүжсэн тэтгэмжийг орлогоор хүлээн зөвшөөрч бүртгэсэн байна.	2414.9	2414.9	
102	Цагаан нуур "Үрэл арвижих" ОНААТҮГ Борлуулалтын орлогыг тооцохдоо НӨАТ-ыг НӨАТ-ын өглөг дансанд бүртгэхгүй, 4764,8 мянган төгрөгөөр борлуулалтын орлого дансанд илүү бүртгэсэн.	4764.8	4764.8	
103	Чандмань-Өндөр "Сайхан шид" ОНӨААТҮГ орлогын тайлангийн борлуулалтын орлогыг НӨАТ-тай дүнгээр буюу 52168546 төгрөгөөр илэрхийлж, тайлант үеийн цэвэр ашгийг -1940,5 мянган төгрөгөөр буруу илэрхийлсэн байна.	1940.5	1940.5	
104	Эрдэнэбулган сум "Эг-Үүрийн тун" ОНӨААТҮГ орлогын тайлангийн борлуулалтын орлогыг НӨАТ-тай дүнгээр буюу 51378171 төгрөгөөр илэрхийлж, тайлант үеийн үр дүнг 1544063,06 төгрөгөөр алдагдлыг бууруулж илэрхийлсэн.	1544.1	1544.1	1544.1
105	Хатгал тосгоны ЕБС нийгмийн даатгалын сангаас санхүүжүүлсэн ХЧТА тэтгэмж, жирэмсэн амаржсаны тэтгэмжийн 3177,4 мянган төгрөгийг санхүүгийн үр дүнгийн тайланд орлогоор, зардлаар хүлээн зөвшөөрч бүртгэсэн байна.	3177.4	3177.4	3177.4
106	Шинэ-Идэр сумын ЕБС нийгмийн даатгалын сангаас санхүүжүүлсэн ХЧТА тэтгэмж, жирэмсэн амаржсаны тэтгэмжийн 14667,1 мянган төгрөгийг санхүүгийн үр дүнгийн тайланд орлогоор, зардлаар хүлээн зөвшөөрч бүртгэсэн байна.	14667.1	14667.1	14667.1
107	Цагаан-Үүр сумын ТТ3-ийн орон нутгийн орлогын төлөвлөгөө 81,5 хувийн гүйцэтгэлтэй буюу 13415,3/72782,0-59366,7/мянган төгрөгөөр тасарч төсвийн төвлөрүүлэн захирагч Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16,2,5 заасан төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн өмнө хүлээсэн бүрэн эрхээ хэрэгжүүлээгүйгээс 10800,7 мянган төгрөгийн өглөг үүссэн байна.	10800.7		10800.7
112	Түнэл сумын "Түнэл-Ач" ОНӨААТҮГ-ын 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон жилийн эцсийн санхүүгийн тайланг хуулийн хугацаанд ирүүлээгүй хохроосон, Борлуулалтын орлогыг 53740,0 мянган төгрөгөөр буруу тооцсон байна.	53740		53740
114	Хөгжимт драмын театр үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих зардлын эх үүсвэрийг 20300.0 мянган төгрөгөөр баталсан, гүйцэтгэлээр 13823.8 мянган төгрөг төвлөрүүлж батлагдсан төсвийн орлогыг 6476.2 мянган төгрөгөөр тасалсан байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16дугаар зүйлийн 16.5.2 заалтыг хэрэгжүүлээгүй байна.	6476.2		6476.2

116	Ус чандмань ХХК НӨАТ-ын тайланг сар бүр орлогын тайлангаас зөрүүтэй тайлагнасан, НӨАТ-ын худалдан авалт болон борлуулалтын журналыг хөтлөөгүй, орон нутгийн татварын байгууллагатай тооцоо нийлээгүйгээс 1340.9 мянган төгрөгийн НӨАТ-ыг өглөгийг тайлагнаагүй нь МУ-ын НӨАТ-ын тухай хувийн 16.1, 16.1.1-ыг зөрчсөн байна.	1340.9		
119	Нийт	173,840.50	79,576.10	137,945.40
120	Зардал:			
121	Цагааннуур сумын ЕБС хичээл үйлдвэрлэлийн зардалд 10076,8 мянган төгрөг зарцуулснаас 4524,8 төгрөгийг тээврийн хөлс, шатахууны зардалд зарцуулсан, Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, зүйлс зардлын гүйцэтгэл 18013,4 мянган төгрөг , үүнээс 12500,0 мянган төгрөг нь хөрөнгийн зардал байгаа нь Сангийн сайдын 2014 оны 55 дугаар тушаалаар баталсан зардлын эдийн засгийн ангилалтай нийцэхгүй байна.	17024.8		17024.8
122	Цагааннуур сумын Хүүхдийн цэцэрлэг цалингийн холбоотой нягтлан бодох бүртгэлийн дансны бичилт буруу хийснээс цалингийн өглөг дансыг 13.877,6 мянган төгрөгөөр давхар бичилт хийж, 711,9 мянган төгрөгөөр цалингийн урьдчилгаа дутуу хаасан нь Сангийн сайдын 2006 оны 388 тоот тушаалаар батлагдсан журам зөрчиж байна. Мөн тайлант онд зарцуулагдаагүй үлдсэн төсвийн үлдэгдэл 415,7 мянган төгрөгийг Эрчимхүү ХХК д шилжүүлэн авлага үүсгэж Төсвийн тухай хуулийн 6.4.1,6.4.8 заалтууд зөрчиж байна.	15005.2	14589.5	415.7
123	Чандмань-Өндөр сумын Соёлын төв Бараа материалын тайлангийн анхан шатны баримт бүрдүүлэлт нийтдээ хангалтгүй мөн 760,0 мянган төгрөгөөр уурын зуухны насос худалдан авч шууд зардал дансанд, 780,0 мянган төгрөгийн шатахууныг материалын дансаар дамжуулалгүй шууд зардлаар зөвшөөрсөн зэрэг зөрчил нь НББ ийн тухай хуулийн 5.1 , 19.1.5 заалтуудыг зөрчиж байна.	1540		
124	Чандмань-Өндөр сумын Хүүхдийн цэцэрлэг 1715,2 мянган төгрөгийн шатахууны гүйлгээг харилцахаас шууд зардал дансанд бичиж Сангийн сайдын 2006 оны 388 тоот тушаалаар батлагдсан журам зөрчиж байна.	1715.2		1715.2
125	Чандмань-Өндөр сумын ЗДТГ 303,0 мянган төгрөгийн ажил гүйлгээний төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулаагүй, Бусад зардлаас 3293,0 мянган төгрөгийн ажил гүйлгээг тооцооны дансаар дамжуулаагүй,318,0 мянган төгрөгийн ажил гүйлгээг анхан шатны баримтгүйгээр бүртгэлд тусгаж төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулаагүй, 250,7 мянган төгрөгийн төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулаагүй нь Сангийн сайдын 2014 оны 5 дугаар тушаалын 2 дүгээр хавсралт, Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5 , НББ-ийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.5 дах заалтыг тус тус зөрчсөн байна. Тухайн суманд ажиллахаар очсон төрийн албан хаагчдын буудлын төлбөрт 1030,7 мянган төгрөгийг төсвийн хөрөнгөнөөс зарцуулсан байна.	6272.5	3712.1	1030.75
126	Чандмань-Өндөр сумын ЕБС хичээл үйлдвэрлэлийн зардлаас 2270000 төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг ОНӨАлбаны зөвшөөрөлгүйгээр бэлтгэсэн, мөн батлагдсан төсөв байхгүй байтал 4500000 төгрөгийг Хөхөө хоршооноос зээллэж туршлага судлахаар багш нар УБ хот руу явсан, 1353300 төгрөгийн ажил гүйлгээний төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулаагүй, Шуудан холбооны зардлаас анхан шатны баримтгүйгээр нягтлан бодогч өөрийн хувийн данс руу 110000 төгрөгийг шилжүүлсэн, Томилолтын зардлаас 112000 төгрөгийн ажил гүйлгээг анхан шатны баримтгүйгээр бүртгэсэн томилолтын зардлыг тооцохдоо томилолтын тооцоо боддоггүй, БҮТЭЗЗардлаас 860800 төгрөгийг ажил гүйлгээний төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулаагүй, Эм бэлдмэлийн зардлаас 90000 төгрөгийг, Нормын хувцас, зөөлөн эдлэлийн зардлаас 632400 төгрөгийн ажил гүйлгээний төсвийг тус тус зориулалтын дагуу зарцуулаагүй бүлэг хооронд гүйлгэн зарцуулсан , Бусад зардлаас 648000 төгрөгийн ажил гүйлгээний төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулаагүй зэрэг зөрчлүүд нь Сангийн сайдын 2014 оны 5 дугаар тушаалын 2 дүгээр хавсралт, Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5 дах заалтыг тус тус зөрчсөн байна.	10576.5		10576.5

127	Эрдэнэбулган сумын ЕБС хичээл үйлдвэрлэлийн зардлаас 614,7 мянган төгрөгийн ном болон шуудан холбооны зардлыг, Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний зардлаас 751,8 мянган төгрөгийн нэг удаагийн зардлыг, БҮТЭЗардлаас 764,2 мянган төгрөгийн урсгал засварын зардлыг, томилолтын зардлаас 256,0 мянган төгрөгийн шатахууны зардлыг, Цэвэр бохир усны зардлаас 96,8 мянган төгрөгийн урсгал зардлыг, Аудит баталгаажуулалт зэрэглэл тогтоох зардлаас 250,0 мянган төгрөгийн бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний зардлыг тус тус бүлэг хооронд гүйлгэн зарцуулсан нь батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулаагүй Сангийн сайдын 2014 оны 5 дугаар тушаалын 2 дүгээр хавсралт, Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5 дах заалттай тус тус нийцэхгүй байна.	2733.6		2733.6
128	Эрдэнэбулган сумын ЗДТГ хичээл үйлдвэрлэлийн зардлаас 2793,4 мянган төгрөгийн, Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний зардлаас 96,6 мянган төгрөгийн, Цэвэр бохир усны зардлаас 326,6 мянган төгрөгийн ажил гүйлгээний батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулаагүй нь Сангийн сайдын 2014 оны 5 дугаар тушаалын 2 дүгээр хавсралт, Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5 дах заалттай тус тус нийцэхгүй байна.	3216.6		3216.6
129	Төмөрбулаг сумын ЕБС хичээл үйлдвэрлэлийн зардлаас 44,0 мянган төгрөгийн ажил гүйлгээг, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний зардлаас 850,9 мянган төгрөгийн ажил гүйлгээг, Хоол хүнсний зардлаас 704,0 мянган төгрөгийн ажил гүйлгээг, БҮТЭЗардлаас 4821,5 мянган төгрөгийн ажил гүйлгээг тус тус бүлэг хооронд гүйлгэн зарцуулсан нь батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулаагүй Сангийн сайдын 2014 оны 5 дугаар тушаалын 2 дүгээр хавсралт, Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5 дах заалттай тус тус нийцэхгүй байна.	6420.4		6420.4
130	Төмөрбулаг сумын ЗДТГ урьд оны өр гэж Шуудан холбооны зардлаас 409,8 мянган төгрөгийг Холбооны газрын дарга Б.Энхтуулын хувийн харилцах данс руу шилжүүлсэн мөн нэгжний үнэ 210,0 мянган төгрөгийг тус тус зарцуулсан нь УИХ-ын 47,147 дугаар тогтоолын холбогдох заалтыг зөрчиж байна.	619.8		619.8
131	Хатгал тосгоны захирагчийн ажлын алба Бусдаар гүйцэтгүүлсэн буюу байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх зардлаас 812,6 мянган төгрөгийн зардлыг зориулалт бусаар зарцуулсан, тосгоны захирагч, ажлын албаны даргын гар утасны төлбөр 240,6 мянган төгрөгийг төсвийн хөрөнгөөр төлсөн, БҮТЭЗ-ийн данснаас урсгал зардлын 651,5 мянган төгрөгийг зориулалтын дагуу зарцуулаагүй байна.	16863.1	15158.3	16863.1
132	Хатгал тосгоны ЕБС хичээл үйлдвэрлэлийн зардлаас 4970,0 мянган төгрөгийн зардлыг, БҮТЭЗардлаас 8241,0 мянган төгрөгийн зардлыг тус тус батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулаагүй нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5 дах заалттай нийцэхгүй байна.	13211		13211
133	Шинэ-Идэр сумын ЕБС төсөвт зардлыг зориулалтын дагуу зарцуулаагүй, анхан шатны баримтгүй зарцуулсан зэргээс нийт 814,0 мянган төгрөгийн зөрчил илэрлээ.	814		814
134	Мөн сумын Байгаль хамгаалах сангаас зарцуулагдах шавьж устгах зардлын 1180,0 мянган төгрөгийг ОНХСангаас байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх зардалд зориулалт бусаар зарцуулсан байна.	1180		1180
135	Цагаан-Үүр сумын ЕБС анхан шатны баримтыг үндэслэлгүй гэрэл цахилгааны зардлаас зарцуулсан зардлаас илүү төлсөн 1012,8 мянган төгрөгийг, төвлөрүүлсэн 319,0 мянган төгрөгийг тус тус авлагаар бүртгээгүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13.1. "Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно" заалтыг зөрчсөн байна.	4200	4200	4200
136	Цагаан-Уул сумын ЗДТГ тээвэр шатахууны зардлаас 6000,0 сая төгрөгөөр өвс тэжээл бэлтгэсэн, малын тэжээлийн тээврийн хөлс 1500,0 мянган төгрөгийг шууд зардалд хааж бүртгэсэн, бусаар гүйцэтгэх ажил үйлчилгээний зардал, болон нэг удаагийн тэтгэмж урамшуулалын 5916,9 мянган төгрөгийг шууд зардлаар хүлээн зөвшөөрсөн байна.	13400	7400	6000
137	Цэцэрлэг сумын ЗДТГ тайлант онд 5954,9 мянган төгрөгийн хүнсний зүйлийг бараа материалын зардлаас бэлтгэж, зочид төлөөлөгч хүлээн авахад зарцуулсан байна. Энэ нь МУ-ын Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5. (...батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах...), УИХ-ын 47 дугаар тогтоол/ МУ-ын 2016 оны төсвийн тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан авах арга хэмжээний тухай/-ын 2/ (Төсвийн зардлыг хэмнэх, зарцуулалтын үр ашгийг дээшлүүлэх) –ээр өгсөн чиглэлтэй нийцэхгүй байна.	5954.9		5954.9

138	Рэнчинлхүмбэ сумын ЗДТГ-ын удирдлага, санхүү нь 2 ажилтанг ажлаас чөлөөлсөн бөгөөд уг шийдвэрийг ЗХАШШүүхээс хууль бус гэж хүчингүй болгосноор 2 ажилтанг ажилд нь эргүүлэн томилж, цалингийн хохирлын 2497.5 мянган төгрөгийг ЗДТГ-ын цалингийн сангаас нөхөн барагдуулсан байна. Энэ нь: МУ-ын Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5. (...батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах...), УИХ-ын 47 дугаар тогтоол/ МУ-ын 2016 оны төсвийн тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан авах арга хэмжээний тухай/-ын 2/ (Төсвийн зардлыг хэмнэх, зарцуулалтын үр ашгийг дээшлүүлэх) –ээр өгсөн чиглэлтэй нийцэхгүй байна.	2497.5		2497.5
139	Рашаант сумын ЗДТГ хичээл практикийн зардлаас 2733.4 мянган төгрөгийн шагнал урамшууллыг сумын Засаг даргын захирамжаар зарцуулсан, нэг удаагийн шагнал урамшууллын зардлаас 800.0 мянган төгрөгийн шагнал урамшуулал Засаг даргын захирамжаар олгосон, 4675.3 мянган төгрөгийн цалинг ажилтан албан хаагчдад илүү олгож 3 дугаар улирлын байдлаар цалингийн өр үүсгэж, аймгийн Засаг даргын анхаарал татсан асуудал үүсгэсэн байна.	7408.7		7408.7
140	Баянзүрх сумын ЗДТГ урсгал засварын зардал болон бусдаар гүйцэтгүүлсэн зардлаас 4765,3 мянган үндсэн хөрөнгө бэлтгэж зардлаар хүлээн зөвшөөрч бүртгэж тайлагнасан нь Сангийн сайдын 2014 оны 05 дугаар тушаалын 2 дугаар хавсралт, 2015 оны 7 дугаар тушаалаар баталсан төсвийн зарлагын эдийн засгийн ангиллыг зөрчсөн байна.	4765.3		4765.3
141	Мөрөн сумын нэр бүхий 8 төсөвт байгууллагууд 19360.6 мянган төгрөг зориулалт бусаар зарцуулсан Төсвийн тухай хууль болон МУ-ын Сангийн сайдын 2014 оны 05 дугаар тушаалын 2 дугаар хавсралт, 2015 оны 7 дугаар тушаалаар баталсан төсвийн зарлагын эдийн засгийн ангиллыг зөрчсөн байна.	19360.6		19360.6
142	Мөрөн сумын 5-р цэцэрлэг 1027,5 мянган төгрөгийг картын дансаар бэлэн авч уралдаан тэмцээн, шагналын зардалд олгохдоо зарцуулалтыг нотлох анхан шатны баримтын бүрдүүлэлт хангалтгүй, хоолны зардалд зарцуулсан зэрэг нийт 1728,7 мянган төгрөгийн зөрчил нь Сангийн сайдын 2006 оны 388 тоот тушаалаар батлагдсан журам, 2012 оны 276 тоот тушаалаар батлагдсан төсвийн байгууллагын мөнгөн кассын ажиллагааны журам зөрчиж байна.	1728.7		1728.7
143	Улаан-Уул сумын ЗДТГ-78.9 мянган төгрөг, ЕБС -1964.3 мянган төгрөгийг тогтмол зардлаас цэвэрлэгээний зардал бүртгэсэн нь Сангийн сайдын 2014 оны 05 дугаар тушаалын 2 дугаар хавсралтад заасан заалтыг зөрчсөн байна.	2043.2		2043.2
144	АЗДТГ зочид төлөөлөгч, сургалттай холбогдуулан хоолны зардал зэргээс нийт 5792.6 мянган төгрөгөөр батлагдсан төсвийг хэтрүүлэн зарцуулж өглөг үүсгэсэн байна.	5792.6		5792.6
145	Аймгийн Хөгжимт дармын театр АИТХ-ын баталснаар 60 орон тоотой байх байтал АЗД-ын 2016 оны 1 дүгээр сарын 21-ний өдрийн Б/11 тоот захирамжаар 62 орон тоо болгож баталсан ба гүйцэтгэх албан тушаалыг 2-оор нэмэгдүүлсэн байна. Хувцасны эрхлэгч Д.Уранцэцэг 4303,2 мянган төгрөг, ТҮСУ-2, Хамгаалагч Ч.Мөнхсайхан ТҮ1-1 4355,0 мянган төгрөг нийт 8658,3 мянган төгрөгийн цалингийн зардалд зарцуулсан байна.	8658.3		
146	Хөвсгөл Дулаан ХХК:			
147	2016 онд албан томилолтын зардал 2840.0 мянган төгрөгөөр батлагдсанаас 5949.7 мянган төгрөгийн гүйцэтгэл гарч 3109.7 мянган төгрөгөөр хэтрүүлсэн.	3109.7		
148	ТУЗ-ийн зардал 27919,0 мянган төгрөгөөр батлагдсанаас 29062,0 мянган төгрөгийн гүйцэтгэл гарч 1143,0 мянган төгрөгөөр хэтэрсэн	1143		
149	Аймгийн ИТХ-ын даргын 2016 оны 02 дугаар сарын 15-ны өдрийн 01/62 тоот албан бичиг, "Хөвсгөл Дулаан" ХХК-ийн ТУЗ-ийн 2016 оны 02 дугаар сарын 08-ны өдрийн 14 дүгээр тогтоол, ТУЗ-ийн 2016 оны 04 дүгээр сарын 29-ны өдрийн 22 тоот тогтоолоор ОХУ-ын Буриад улсын Түнхэн аймагт нутгийн өөрөө удирдах байгууллагын чадавхийг бэхжүүлэх сургалт, зохион байгуулах, ТУЗ-ийн гишүүдийг ОХУ-ын Буриад улсын Түнхэн аймагт ажиллах зардал гаргах, ажилчдыг ОХУ-ын Буриад улсын Улаан-Үүд хотын дулааны станцын шугам сүлжээ, техник технологийн шинэчлэлттэй танилцаж, туршлага судлах зэрэгт нийт 27060,0 мянган төгрөгийн зардал гаргасан нь Засгийн газрын 2014 оны 147 дугаар тогтоолын 3.7-д "Хурал, сургалт, зөвлөгөөний давтамжийг багасгах, зайлшгүй хийх тохиолдолд төлөөлөгчдийн тоог цөөн, оновчтой, богино хугацаанд хийхээр эсхүл цахим хэлбэрээр зохион байгуулах" гэснийг зөрчсөн байна.	27060		

150	"Хөвсгөл Дулаан" ХХК-ийн ТУЗ-ийн дарга, гишүүн 2 хүнд эрх зүйн акт, шийдвэргүйгээр ОХУ-ын Түнхэн аймагт болох Буриад болон Хөвсгөл аймгийн Нутгийн өөрөө удирдах байгууллагуудын сургалт, зөвлөгөөний бэлтгэл хангах ажлаар явахад зориулж 3358.3 мянган төгрөгийг зарцуулсан нь төлөвлөгөөнд тусгагдаагүй зардал гаргасан	3358.3		
151	"Хөвсгөл Дулаан" ХХК-ийн 2016 оны төлөвлөгөөнд үндсэн хөрөнгө бэлтгэх зардал төлөвлөгдөөгүй байхад зөөврийн компьютер 2 ширхэгийг 5199.9 мянган төгрөгөөр, биеийн тамирын тоног төхөөрөмж 2300.0 мянган төгрөгөөр, хэвлэгч 282.0 мянган сая төгрөгөөр бүгд 7781.9 мянган төгрөгөөр үндсэн хөрөнгө бэлтгэж алдагдлыг нэмэгдүүлсэн байна.	7781.9		
152	Ус суваг ХХК:			
153	Зам талбайн засварын ажилд зориулан машин механизм түрээслэсэн 2524,5 мянган төгрөгийн түрээсийн зардлыг холбогдох зардлын дансанд бүртгээгүй орлогын тайлангийн борлуулалтын орлого бууруулсан дансны бичилт хийсэн байгааг аудитын явцад залруулав.	2524.5	2524.5	
154	Тус байгууллагын бараа материал дансанд бүртгэлтэй байсан 163 толгой 8775,0 мян.төгрөгийн малыг ажилчдад худалдан борлуулж ажилчдаас авах авлага дансанд бүртгэж цалингийн өглөгөөр хаасныг орлогын тайланд үйл ажиллагааны бус орлого, зардалд бүртгэж аудитын явцад залруулав.	8775	8775	8775
155	Ус чандмань ХХК:			
156	НДШ-ийн өглөг 1,3 сая төгрөг, ХАОАТ-ын өглөг 0,5 сая төгрөгийг цалингийн зардалд бүртгэсэн нь бодитой гарсан цалингийн зардлыг 1,8 сая төгрөгөөр өсгөж үр дүнг бууруулсан нь МУ-ын "Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай" хуулийн 20.2.3 дугаар заалтыг зөрчсөн.	1800		
	Нийт	228554.9	56359.4	144347.95
158	Сум хөгжүүлэх сан			
59	Тариалан, Их -уул, Рашаант сумдаас бусад сумдын хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдэл 1808874.4 мянган төгрөг байна.	1808874.4		1808874.4
	Нийт зөрчлийн дүн	3,302,670.73	330,586.80	3,080,221.98